Ի. ՏԱՐԻ 1882 — ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 18 ԱՀԵԿԱՆ 4382 — Հ. Տ. 25 ԱՊՐԻԼ 1890 — Ն. Տ. 7 ՄԱՅԻՍ 1890 — ՀԻՋՐ. 18 ՌԱՄԱ ԱՆ 1307 — ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՍԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԵՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ Գալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده آره‌وك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար նոյնպէս օրական տարեքաղ	160
» » »	80
» » »	40
Գաւառ » »	200
» » »	100
Օտար երկրներ »	56
» » »	28

Դուրս գրուածներու համար դրամը նամակաբաշխութեան վրայ է։ Խմբագրութիւնս գրելու համար դրամի կամ գրութիւնս ետ լաքելիք։

Les annonces sont reçues AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 24 ԱՊՐԻԼ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ ՍԵՐՊ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ Ի ՀՈՒՆԴԱՐԻԱ

ՄԱՃԱՌԱԿԱՆ ՊԱԼԱԺԵՆԻԱՆ

Գիտեն մեր ընթերցողք թէ Մաճառստանի օրթոտոքս Սերպք հոգեւոր գլուխ մ'ունին «Սերպ Պատրիարք» տիտղոսով, որոյ բնակավայրն է Ի Քարլովիցի, Թայլ գետին վրայ Հունգարական քաղաքին մէջ։ Այս Պատրիարքութիւն հոն հաստատուած է 1699 ին, երբ Թուրքիոյ և Աւստրիոյ միջեւ կնքուեցաւ Քարլովիցի համբաւաւոր Դաշնագիրն, որ ժամանակին Պերլինի Դաշնագիրն էր։ Անկէ ի վեր, մէկ ու կէս դար, մինչեւ 1860, սերպ օրթոտոքս հասարակութիւնը վարչական ինքնօրինութիւն վայելած էր, որով ազատապէս կ'ընտրէր իւր Պատրիարքը։ Բայց 1861 էն ի վեր, մաճառ կառավարութիւնը կանոն դրաւ Պատրիարքական ընտրութեան առթիւ արքայական Բռմիսէր մը ղրկել, որ կը նախագահէ Ընտրողական Ժողովոյն, ըստ կարելւոյն ազդեցութեան կը բանեցնէ, և աւելի կամ նուազ մեղմ բռնութիւն մ'ի կիր առնելով, կը համոզէ ժողովը մաճառ կառավարութեան հաճոյ ընտրելի մը Պատրիարք ընտրելու։ սերպ հասարակութեան։ Կառավարութիւնը կը բեկնէ ընտրութիւնն, եթէ իւր ակնկալութեան չհամապատասխանէ։

Արդ, Հունգարիոյ Սերպք, եօթն թեմերու բաժանեալ, աւելի քան մէկ միլիոն հոգի կը հաշուին, և հետեւապէս արհամարհելի քանակութիւն մը չեն։ Մաճառ կառավարութեան դէմ Սերպք բազմաթիւ գանգատներ ունին, գոնս քանիցս յայտնած են հանրագրերով, որք նախընթաց համագային ժողովներուն ձեռամբ մատուցուած են Ֆրանց Եոզէֆ Կայսեր, իբրեւ Թագաւոր Հունգարիոյ։

Հանգուցեալ Պատրիարքին նախորդն, Ամեն. Անկելից Պատրիարք, փորձեց հաշտութիւն զոյացնել Պետութեան և իւր հօտին միջեւ, բայց չյաջողեցաւ, կորոյս իւր ժողովրդականութիւն, և կանխահաս մահուամբ մը վախճանեցաւ, ոմանք ըսին՝ բռնամահ եղաւ։ Իրեն յաջորդեց Ամեն. Արսենիոս Սերնովիչ, անկարող մարդ մը, որ մօտերս վախճանեցաւ։

Անցեալ տարւոյ Ընտրողական ժողովոյն մէջ, ընդդիմադիր կուսակցութիւնն, որ ժողովրդեան մեծամասնութիւնը կը ներկայացնէ, երկիցս քուէ տուաւ Դեր. Սիմէոնովիչ եպիսկոպոսին, զոր երկիցս մերժեց մաճառ կառավարութիւնը, կամ լաւ ևս՝ Կայսր-Թագաւորն։ Այս բան տեղի կ'ունենար ազատական Հունգարիոյ ազատամիտ նախարարապետին Պ. Թիսայի օրով, խորհրդարանական դրութեամբ կառավարեալ երկրի մը մէջ։ Վերջին Պատրիարքին մահէն ի վեր, տեղեկատ-լութիւնը կը վարէր Դեր. Վասիլիան Փեթրովիչ, հմուտ և նշանաւոր եկեղեցական, փորձ ազգասէր, և ճշգիւ այս պատճառաւ կասկածելի յաչս կառավարութեան։

Կառավարութիւնն իւր ուզած մարդը գտած էր յանձին Դեր. Կէորկիյ Պրանքովիչի, եպիսկոպոս Թիմիշվարի, ծնեալ Զենթա, ուսեալ ի Սէկէֆին (ի Հունգարիա երկուքն ալ.) և իւր լաւ բնաւորութեամբ հանրածանօթ։ Եւ այնչափ հանրածանօթ որ Պ. Թիսայի պաշտօնակից Պ. Օկիւսթ Թրէֆոռ, գաւառական նախարարն Հունգարիոյ, իւր բովանդակ ազդեցութիւնը գործածած էր Թիմշվարի եպիսկոպոս ընտրել տալու համար զնա, և յաջողած։ Այս տարի, կոմս Ալպին Զաքի, գաւառական և կրօնական նախարարն, արքայական Բռմիսէրը ղրկելով, ըսեր է անոր. «Մեզ Պրանքովիչ պէտք է իրեւ Պատրիարք։ գացէ՛ք և ըստ այնմ շարժեցէք»։

Ընդդիմադիր ազգային ընտրողները համար այս տարի Նշանակեալ Բռմիսէրն էր Պառոն Ֆէտոր Նիկոլիչ, (ազգակա՞ն Պառոն Նիկոլայիի,) որ իւր պաշտօնը կ'երեւի թէ կատարեց ի կատարեալ գոհունակութիւն կառավարութեան։ Ապրիլ 12/24ին նախագահեց Քարլովիցի Ընտրողական Ժողովոյ առաջին գումարման, «Խաղաղութեան սրահ» կոչուած հռչակաւոր դահլիճին մէջ։ Ժողովոյն ներկայ էին 72 անդամք,— թեմական եպիսկոպոսք, վարդապետք և աշխարհական պատուիրակներ թեմերէն։

Պառոն Նիկոլիչ հաւիրճ այլ յոյժ ճարտար բանախօսութեամբ մը, յիշեցուց Ֆրանց Եոզէֆ Կայսեր բարեացակամութիւնն, որով թոյլտուութիւն շնորհած էր այս Ընտրողական ժողովոյ գումարման։ Հրաւիրեց ժողովականներն իրենց գործն ուսումնասիրել առանց երեք նիստի մէջ, և ի վերջոյ հնչուն ձայնիւ կեցցէ ազազակեց ի պատիւ «Ն. Կայսերական և արքայական առաքելական Վեհափառութեան, Կայսեր Աւստրիոյ, առաքելական Թագաւորին Հունգարիոյ, Խրուաթիոյ, Դալմատիոյ և Սկլաւոնիոյ»։ Ժողովականաց շատեր յետեւայ Զէլէ՛ներով (կեցցէ՛) պատասխանեցին։

Դեր. Սիմէոնովիչ, իբրեւ տարիքով երիցագոյն անդամ եպիսկոպոսական դասուն, նախագահ նշանակեցաւ ժողովոյ, յորում բազմաթիւ կուսակիցներ ունէր։ Բայց Պառոն Նիկոլիչ յաջողեցաւ այն երեք աւուրց մէջ ընտրողներն ըստ կամն հաճեցնել, այնպէս որ, ինչպէս Հեռագիրը ծանոյց արդէն, կառավարական ընտրելի Դեր. Կէորկիյ Պրանքովիչ Պատրիարք ընտրեցաւ։ Մաճառ լրագիրք վստահ են թէ նոր Պատրիարքն «իւր խոստումները պիտի պահէ», այսինքն մաճառ Պետութեան շահերուն հոգածու պիտի դտնուի։ Բայց թէ Հունգարիոյ սերպ ազգաբնակութիւնը գոհ պիտի մնայ, այս ալ բոլորովին տարբեր խնդիր է։

Կը կարծէ՞ք թէ այս պատմութիւն շահեկանութիւն կամ այժմէականութիւն (actualité) ունենայ Հայոց համար։

ԴՈՂԱՔԱՐՔ Ժիրլ. ՍԻՄՈՆԻ

Պ. Ժիւլ Սիմոն կը շարունակէ գրել Թուրքի մէջ։ Մանկանց և կանանց պայտպանութիւն, գործաւորական խնդիր, ընտանեկան կեանք և իւր վայելք, հանրային պարտաճանաչութիւն, ընկերային վերանորոգութիւնք իւր նախասիրական նիւթերն են։ Իւր հրաւէրք լսելի կը լլնին։ Իւր յոդուածոց իբրեւ համակրելոյ պատասխան իրեն ուղղեալ շատ մը նամակներու համառօտութիւնը կ'ընէ սիրուն յօդուածով մը, զոր սա մանրամասով կը սկսի։

«Անցեալ դարուն վերջերն ի Ֆրանսա եպիսկոպոս մը կար, որ հարկադրեցաւ իւր թեմէն փախչի՝ ազատելու համար պահանջատեարց ձեռքէն։ Ի Փարիզ ապաստանած, հոն ևս քիչ ժամանակն պարտուց ներքեւ ընկճեցաւ, և ի վերջոյ՝ ճարահատեալ՝ գնաց թագաւորին ոտքն ինկաւ, ազաչելով որ իւր պարտքերը վճարէ։ Թագաւորն, իբրեւ միակ պատասխան, յորդորեց փախստական եպիսկոպոսն իւր թեմը վերադառնալու։ Գնաց, և իւր առաջնորդարանին մէջ զամբիւղ մը գտաւ նամակներով լի, և կրակ վառել տուաւ ամենը մէկէն այրելու համար։ Բայց նամակաց դէզին մէջ հատ մը իւր ուշադրութիւնը գրաւեց։ Բացաւ։ տեսաւ որ 3,000 ֆր.ի փոխանակագիր մը կը պարունակէր։ Այս բարեպատեհ դիպուածէն քաջալերեալ, առաջին անգամ լինելով աչքէ անցուց իրեն ուղղեալ նամակներն, և անոնց մէջ բաւական նուէրներ գտաւ՝ իւր բովանդակ պարտքն երեսփոխիկ վճարելու չափ։»

«Այսպիսի դէպք մը քիչ մնաց որ ինձ ևս պատահէր այս առաւօտ, ինչ ինչ տարբերութեամբք։ Նախ որ ես պարտք չունիմ, և յետոյ, իմ անձիս համար գրամ չեն ղրկեր ինձ։ Բաւ գրամ կը ղրկեն ինձ Մանկապաշտպանութեան Նպատակաւ, փոդոցներէն հաւաքուած և պաշտպանութեան ներքև առնուած տղոց համար, զորս կ'որդեգրէ Փէյէ Մէյ-ընէն անուն ընկերութիւնը։ Սոյն սքանչելի ընկերութեան վրայ Թուրքի մէջ յոդուածներ հրատարակելէս ի վեր, հարիւրէ աւելի նամակներ ստացայ, յորոց ոմանք 100 կամ 50 ֆրանքնոց պանքոռոն կը պարունակէին, ոմանք ալ 12 ֆր., որ յիշեալ ընկերութեան տարեկան բաժնեգինն է։ Դրամական այս նոր ոյժերով կարող կը լլնինք բազմաթիւ տղաքներ ազատել մոլութենէ, թշուառութենէ, նոյն իսկ մահէ։ Բոլոր այս դրամները կը ղրկեմ մեր գանձապետին, Պ. Կուլշո, ի թիւ 102, Ռիշլիէօ փողոց։ Այս հացէն միաքերնիդ պահեցէք։ Դանձապետն ևս ընդունած է ուղղակէս իրեն ղրկուած նուէրներ և բաժնեգներ։ Նմանապէս մեր ընդհանուր քարտուղար Պ. Ռոլլէ։ Այս առաւօտ իսկ անանուն տիկին մը 100 ֆր. ղրկեր է իրեն, խնդրելով որ նշանակուի Թուրքի մէջ։ Իւր խօսքը չկատարելու համար կը նշանակեմ, բայց չեմ կրնար Թուրքն խնդրել որ նուիրատուաց ցուցակներն ամբողջովին հրատարակէ։ Նախ սա պատճառաւ որ ցուցակներն օր ըստ օրէ պիտի աւելնան, և Թուրքի՝ որչափ ևս մեծ լրագիր՝ դժուարաւ կրնայ տեղ գտնել ցուցակաց, և յետոյ, պէտք է մոռնալ Թուրքի ընթերցողները, զորս անչուշտ պիտի ձանձրացնէ անուանց այս երկար բարակ շարք (*)։ Մեր Փէյէ Մէյ-ընէն անուն ընկերութեան տեղեկագիրը պիտի հրատարակենք պարբերաբար, և նուիրատուաց անուանք անոր մէջ պիտի երեւին։

«Այդ տեղեկագրոյ մէջ մերթ ընդ ընդ մերթ որատաուչ մանրամասնութիւններ ալ պիտի տեսնէք։ Կը յիշէ՛ք այն պզտիկ դոյն զոր որդեգրեցինք, կրթեցինք, և որ ի վերջոյ պարկեշտ և աշխատասէր պատանի մը եղաւ։ «Օթէլոյի անծանօթ բարեկամ մը» 100 ֆր. ղրկած է ինձ, երկու մասի բաժանեալ. 12 ֆրանքն իւր տարեկան բաժնեգինն է իրեւ անդամ Փէյէ Մէյ-ընէն ընկերութեան, և 88 ֆրանքն ալ յիշեալ դարձի եկած ազուն համար գրամագլուխ մը կազմելու պիտի ծառայէ։ Ցանկալի տղոյ մը նուէր մը կը ղրկէ ինձ, «Խեղճ եղբայրց համար» արձանագրութեամբ։ Նին մը. «Ցանուն կորուսած գուկիս»։ Գործաւոր մ'ալ կը ղրկէ «տասն երկու ֆր., իբրեւ հաւաքական բաժնեգին հինգ գործաւորաց որք նոյն գործարանի մէջ կ'աշխատին»։

«Ո՛հ, սիրելի՛ հոգիք, ո՞րչափ կը փափաքիմ ճանչել զձեզ, թղթակցիլ ձեզ հետ, և ըսել թէ ո՞րչափ մեծ երջանկութիւն կը զգամ ձեր բարեգործութեան իրեւ միջնորդ ծառայելու համար։ Բայց պէտք չէ որ ուշադրութիւն դարձնեմ իմ գլխաւոր գործս, որ է սիրտ և զգացում ունեցող անձանց ցոյց տալ թէ տակաւին ո՞րչափ թշուառութիւնք կան սփոփելու։ Երկու հոսանքներ կան որք կը շրջապատեն և դրեթէ կ'ողողեն զմեզ, մին ահռելի, միւսն օրհնեալ հոսանք։ Թշուառութեան հոսանքն որ կը բարձրանայ կը սաստկանայ հանապազ, և Բարեգործութեան հոսանքն որ կ'առատանայ։»

ԳՈՐԾԱՒՈՐԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ ԵՒ ԳՈՐԾԱՒՈՐԱՑ ՑՈՑՑԵՐՆ ԾԵՒՐՊԱ

Ընկերվարականք կ'ուզեն մարդկային ընկերութեան զանազան դասուց պայմաններն հաւասարեցնել ըստ կարողութեան գաղափարը, Քուրաժոյի տան մէջ։ Լա Հէյոն որ եկած էր անոր խօսքն ընել իրեն։ եթէ պառաւը չըլլար, ինք բան մը գիտցած չպիտի ըլլար, այդպիսի ոճիր մը վիտքէն չպիտի անցուներ։ Եւ Վիրժինի Լաթուշն ողջ եղած պիտի ըլլար տակաւին։

Ինչո՞ւ պառաւն իրեն դիմած էր և ո՛չ ուրիշի մը, շրջակայից գաղտագրեալ միոյն, թափառաշրջիկի մը, մուրացկանի մը։ Այնքա՛ն մուրացիկներ կան Սէյնի մէջ։

Ռիժիշը մտմտաց։

—Մտածե՛լ թէ իր պատճառաւը եղայ ինչ որ եմ։ Թէ ինքզինքիս սոսկում կը պատճառեմ ինչպէս սոսկում կը պատճառեմ զիս ճանչցողներուն։ Եւ թէ այսօր խոյս կուտամ մարդոցմէ, վասն զի կը վախնամ անոնցմէ։

Աչացը մէջ բոց մը փայլեցաւ։

—Ինքն ալ ինձի չափ մեղապարտ է։ Բայց որովհետեւ ինքը գրեթէ անգիտակից է, նուազ կը տառապի։ Միթէ արդարութիւն է այս։

Բայլ մը առաւ դէպ ի պառաւը որ կը քնանար։

Լա Հէյոն չէր արթննար։

Ռընօտիէռ ոտքը վեր առաւ, պառաւին գլխուն վրայ, ինչպէս կ'ընեն սղոցն մը ճզմելու համար։

Բայց ինքզինքը զսպեց։

—Ես իրմէ աւելի յանցաւոր եմ։

Լա Հէյոն չարժուիր մը ըրաւ ու աչքերը բացաւ։

Իսկոյն ճանչցաւ Ռընօտիէռն ու ոտքի ելաւ։

Երկիւղ մը կար նայուածքին մէջ զոր ուղղեց անոր վրայ, հիւանդ անասնոյ մը իւր տիրոջ վրայ ուղղած ակնարկին նման։

—Դո՞ն ես։

—Քիչ մը հանդարտեցա՞ր։

—Ի՞նչ կ'ուզես ինձմէ։

—Կրնա՞ս պատասխանել իմ հարցմանցս։

—Ինծի ի՞նչ հարցունելիք ունիս։

—Պ. Նօէլ տը Վիլլատօնին խոստովանո՞ր ես։

—Այո՛։

—Իր ազախինը լսեր է խոստովանութիւնդ։

—Ա՛հ, գոչեց ջաղացպանուհին, խեղդուկ հառաչանքով մը... բայց ես ամէն բան ըսի երէցին, ամե՛ն բան, կը հասկնա՞ս։

—Ազախինը եկաւ գտաւ զիս։

—Ի՞նչ ըսաւ։

—Կը պահանջէ որ ամուսինդ փրկենք իրեն սպառնացող դատապարտութենէն։

—Այդ բանին համար ի՞նչ ընելու է։

—Ինքզինքիս մատնելու ենք։

—Բայլ մը առաւ դէպ ի պառաւը որ կը քնանար։

—Ճշմարիտ է, և խօսքը մէջերնիս, արդարութիւն կ'ըլլայ։

—Բայց ես չեմ ուզեր, չեմ ուզեր։

—Ինչպէ՞ս պիտի ազատիս մեզ սպառնացող վտանգէն։

—Չեմ գիտեր։ Դու մտածէ, Վիրժինի Լաթուշն ապաննողը դու էիր։ Դու պէտք է որ ազատես զիս, եթէ կուզես որ ես զքեզ ազատեմ։ Իմ միաքս չէր անցած թէ կրնայինք այնպիսի սպանութիւն մը գործել։

—Մենք այլ ևս կորսուած ենք։

—Կորսուա՞ծ։

—Այո՛։ Հիմայ, տես ի՞նչ պիտի ընես։

Լա Հէյոն Ռընօտիէռի երեսը նայեցաւ սոսկմամբ։ Զայնը քաղցր և խիստ էր մանգամայն։ Բժշկին այդ կերպ խօսիլը լսած չէր երբէք։ Աչքերը քօղարկուած էին, այնպէս ինչպէս երբ մէկն ինքն իր վրայ կը մտածէ, երազայնոր, առանց արտաքին առարկայներու վրայ ուշադրութիւն դարձնելու։

—Ա՛յլ թոյլ տալու չես որ ամուսնոյդ վրայ ծանրանայ Վիրժինի Լաթուշն սպանած ըլլալու ամբաստանութիւնը։

—Իրիկս չպիտի դատապարտուի։ Ինծի ըսին թէ Պ. Անտրէ Վիլլատօն պիտի պաշտպանէ զայն։

—Պ. Վիլլատօն շատ ճարտար է, քանի որ յաջողեցաւ իմ ոձիքս ազատել։ Սակայն ամուսնոյդ դէմ հանուած ամբաստանութիւնք ինձ դէմ հանուածներէն շատ աւելի ծանրակշիռ են... փոքրիկ Ժաքլին վկայութիւնէն ալ աւելի ծանրակշիռ։ Միաքդ մի՛ դներ որ անպարտ պիտի արձակուի։

—Ուրեմն խեղճ մարդը կորսուած է։ Ի՞նչ ընելու է զինքը ազատելու համար։

—Կ'երթամ դատաւորները կը գտնեմ։

—Ե՞ս։

—Եւ անցած դարձածը կը պատմեմ անոնց։

—Ե՞ս... ե՞ս, գոչեց Լա Հէյոն սոսկման ծայրագոյն ստիճանին հասած։

Եւ յետոյ ընկրկելով Ռընօտիէռի առջեւ, անոր երեսը կը նայէր, իբրեւ թէ ոտքերն յանկարծ խենդեցած ըլլար։

—Բան մը չպիտի ծածկես անոնցմէ, կը լսե՞ս։ Ոնիրը պիտի պատմես այնպէս ինչպէս գործեցիք զայն, ի՞նչ պարագաներու մէջ որ գործեցիք։

—Ցեռա՞ղ։

—Այնեն այս է։

—Բայց ես ի՞նչ պիտի ըլլամ։

—Զքեզ պիտի ձերբակալեն, պիտի դատապարտեն։

—Գուցէ գլուխս կտրեն։

—Ա՛յ, բայց մշանջենական կերպով պիտի բանտարկուիս։

—Եւ լրջորէ՛ն խորհուրդ կուտաս ինձ այս բանն ընել։

—Շատ լրջորէն։

Սուր ծիծաղ մը արձակեց պառաւը։

—Խենդ է, ըսաւ քիթին տակէն, խենդ ըլլալու է։

—Մի՛ մոռնար որ ժէնդարմն ամէն բանի տեղեակ է և զմեզ կորստեան մատնել կ'ուզէ։

Լա Հէյոն ծիծաղը կտրեց։

—Ի՞նչ ընելու է։

—Ո՛չ մէկ բան կրնայ ազատել զմեզ։

—Բայց, մինչդեռ ես ինքզինքս երթամ դատաւորներուն մատնեմ, դու ի՞նչ պիտի ըլլաս։ Կը կարծես թէ ամբողջ ոճիրն իմ վրայս պիտի առնուի, առանց մեծագոյն բաժինը ձեզ թողլու։ Եւ թէ ինքզինքս քու տեղդ դատապարտե՞լ պիտի տամ, ջանալով փրկել զքեզ։

—Ո՛չ։ Այդ բանը չեմ ուզեր։ Ըսի քեզ արդէն որ բան մը չի ծածկես քու յայտնելիս։ Բայց անհաւատարութիւնը բնութեան իսկ օրէնքն է։ Մարիս Ին այս ճշմարտութեան ապացոյցն ընծայեց նոյն իսկ արեւն, որ նոյն օր փայլեցաւ ի Փարիզ և ի Վիեննա, յայտնելով գործաւորաց թափորները, մինչ Եւրոպոյ հարաւակողմն, ի Հռոմ և ի Մատրիտ, ջրհեղեղանման անձրեւ տեղաց, և թրջած գործաւորք չկրցան վայելել իրենց տօնն և համբաւեալ ցոյցը կազմակերպել փողոցներու և հրապարակներու մէջ։

—Պերլինի մէջ 3-400 հազար գործաւորք կան ամեն կարգէ և տեսակէ, և առնց 100ին 5-10ը միայն դաղաստանին մասիս Ին։ Մնացեալ առաւ մեծամասնութիւնն բան սոսկալանին այնատեղաց, որովհետեւ կառավարութիւնն որ չատ մը գործարաններ կը բանեցնէ և մասնաւոր գործատերաց մեծագոյն մասը չուզեցին արձակուրդ տալ գործաւորաց։ Գործատերաց այս յաջողութիւնը բարեկարգութեան դատին համար իրրեւ յաղթանակ մը կը նշանակեն կառավարական լրագիրք։ Օգը գեղեցիկ էր Պերլինի մէջ, և գործաւորք ամեն փորձութիւն ունէին նոյն օրը գործ ընելու, բայց ակնոյ չկամեցին ընկերվարական յորդորանքներուն, և իրենց գործին սրբապէսն հանդարտօրէն։ Մարիս 1 ի տօներ բռնող Պերլինցի գործաւորաց մեծագոյն մասն յաւարտ իրենց խաղաղ թափորին գացին Ֆրիտրիխսհայնի դերեզմանատունն, ուր կը ննջեն 1848 մարտի չփոթութեան զոհերն, որք ի Պերլին ծանր չարժում մը յարուցած էին ի գոհացում իրենց քաղաքական և ընկերվարական պահանջմանց։

* *

Ի Վիեննա, բովանդակ պահպանն զորքն ի զէն կոչուած էին, բայց փողոցներու մէջ չէին շրջեր, այլ պատրաստ կը սպասէին որոշեալ կէտերու վրայ։ Փրաթերի հոյակապ զբօսավայրին մէջ, որ Եւրոպոյ ամենէն աւելի հռչակաւոր զբօսավայրն մին է, հետեւակ զորքեր դասուած էին կայսերական տաղաւարին մէջ։ Մի՛ն հեծելազորքը կը շրջէր զբօսավայրի անցքերուն մէջ, ուր մարդագետինն և ծաղիկները շրջապատող մետաղեայ թելէ պատուարք բարձրացած էին՝ ի հարկին հեծելազօրաց գործադրութեան դիւրութիւն տալու համար։ Կ'ըսուի թէ նոյն օր իրր 30,000 անձինք կային Փրաթերի մէջ, և ուրիշ տարիներու բազդատմամբ, 50 առ 100 աւելի էր գարեջրոյ սպառումը։ Գործաւորաց մեծագոյն դումարումը տեղի ունեցաւ իրենց կեդրոնական մասնախմբին բնակավայրը, Սեւ Արջի Գարեջրատան մէջ, «ուր, կ'ըսէ Թ-ՅԷի թղթակիցը, դասյոյժ բարեկարգ դումարում մը արանց և կանայց, որք դարեջուր խմելով եւ խոզանուոյ ապուխտ ուտելով երաժշտութիւն մտիկ կ'ընէին։ Բոլոր գործաւորապետք որոց հետ տեսակցեցայ՝ յոյժ խաղաղասէր խօսքեր կ'ընէին, և արհամարհանօք կը մերժէին կառավարող դասուց վնասներուութիւնքն գործաւորաց վերագրուած ազետալի խորհուրդներն։ Այս բարի մարդիկ, լսելով թէ իրենց հետ խօսողն Անգլիացի մ'է, խնդութեան աղաղակ մը արձակեցին, և խնդրեցին որ Լոնդոնի լրագրաց միջոցաւ իրենց բարեկամական ողջոյնն հաղորդուի Մեծին Բրիտանիոյ իրենց գործաւոր ընկերակցաց։»

—Ի Փէշթա, գեղեցիկ օդ մը յաջողցուց գործաւորական թափորն, որ միջօրէին մէկ ժամ ետքն սկսաւ գիմել կեդրոնական մեծ զբօսավայրն, ուր իւրաքանչիւր խմբակ իրեն յատկացեալ վայրը կը գրաւէր, առաջնորդութեամբ գործաւոր քոմիթէներու, որք բարեկարգութեան կը հսկէին։ Վիեննայի հասարակութիւնն զմայլանօք դիտած էր այս գործաւոր քոմիթէներու փութաջանութիւնը, թուով իրր 1,600, որք իրենց թեւերուն վրայ «Բարեկարգութիւն, բառը նշանակած, թափորին բոլոր երկայնութեամբ կը հսկէին, թոյլ չտալով որ գործաւորք դրդռիչ խօսքեր ըսեն, կամ կարգ ու կանոն խանգարեն ա՛ և իցէ կերպիւ։ Այս կարգադրութիւնը ճշդիւ ի գործ դրին նաեւ Փէշթայի աւելի կրակոտ գործաւորք, որք, թուով իրր 50,000, գրաւեցին զբօսավայրին բոլոր արամագրելի տեղերը։ Փիչ եռքն հասան 100ի չափ գործաւորուհիք իրենց գիւղացւոյ ազգային զգեստով, և՝ ուրախութեան և քաջալերութեան ջերմագին աղազակներով ողջունեցան իրենց 50,000 եղբարց կողմէ։ Մեծ բեմ մը կառուցուած էր, սա խոշոր արձանագրութեամբ, «Մ-ԷՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ Ո-ՐԵ ԺԱՄԱՆԱԿ Ո-ՐԵ ԺԱՄԱՆԱԿ»։ Այս գործաւորաց քաջառողջ երեւոյթէն գաւակով, որք արդէն ամենքն ալ մաքուր զգեստ հագած էին, ընկերային թշուառութեան ներկայացուցիչներ չէին կրնար համարուիլ։ Ամենաբանք ծաղրեցին կառավարող դասուց արտայայտած երկիւղներն, և միջազգային դաշնակցութեան առաւելութիւնները բացատրեցին։ Ի վերջոյ, Ֆրանսական Մարսէյէզին հունգարերէնն երգուեցաւ, և Փարիզի միջազգային գործաւորական համաժողովոյն յանձնարարած որոշմունք միաձայն քուէարկեցան, դանոնք Հունգարիոյ Թարգմանին վերացման մատուցանելու տրամադրութեամբ։

* *

Ի Մատրիտ, ընդդիմադիր երեսփոխան Պ. Բուարգէրօ Երեսփ. ժողովոյն մատոյց առաջարկ մը որով կը խնդրէ. Ա. Աշխատութեան օրինական աւուրոյ թիւն օրական ութ ժամ աւելի չլինի։ Բ. Իւրաքանչիւր թագաւորութեան մէջ գործաւորաց պաշտպան յանձնաժողով մը կազմուի։ Գ. Գործ վնասելու գացող գործաւորք երկաթուղիով ձրիապէս փոխադրուին։ Դ. Պայծառական Օրամթերքին ամեն օր հրատարակէ ամեն նահանգի մէջ գործաւորաց աւուրչէքին տակագինը։

—Զիրակս Միացեալ Նահանգաց ամենէն աւելի ճարտարագործ կեդրոններէն մին է։ Հոն տեղի պիտի ունենայ 1893ի Ամերիկեան մեծ Արուեստահանդէսը։ Մարիս Ին տօնին առթիւ, 15,000 գործաւորք թափոր

ԹԷՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻԼ ՄԱՌԻ

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԴՐԱԽՏ

ՄԱՍՆ ՁՈՒՐՈՒՐԴ

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ռընօտիէռ ցանկութեամբ ու կատաղաբար սիրած էր այդ կինը։

Եւ անոր անհաւատարմութիւնը տեսնելով, ուզած էր վրէժ լուծել։

Ակից յանաչ եկած էր իր վատ ոճիրը Ֆէրնանտի վրայ։

Այո՛, այդ պառաւին պատճառաւ որ այնտեղ կ'ծկտուած կը մնար, իր ոտից տակ, ցնցոտիներ հագած, հագուստները պատառուն ու ցեխով ծածկուած, անոր պատճառաւ էր որ ամօթ և յուսահատութիւն պատած էին Վիլլատօններու ազնուական ընտանիքը։

Անոր պատճառաւ էր որ ինք՝ Ռընօտիէռ՝ որ մինչեւ այն ատեն անբասիր վարմունք մը ունեցած էր, ոճրագործ դարձած էր։

Եւ յետո՞յ...

Լա Հէյոնը չէ՞ր որ յղացած էր այս գողութեան գաղափարը, Քուրաժոյի տան մէջ։ Լա Հէյոն որ եկած էր անոր խօսքն ընել իրեն։ եթէ պառաւը չըլլար, ինք բան մը գիտցած չպիտի ըլլար, այդպիսի ոճիր մը վիտքէն չպիտի անցուներ։ Եւ Վիրժինի Լաթուշն ողջ եղած պիտի ըլլար տակաւին։

Ինչո՞ւ պառաւն իրեն դիմած էր և ո՛չ ուրիշի մը, շրջակայից գաղտագրեալ միոյն, թափառաշրջիկի մը, մուրացկանի մը։ Այնքա՛ն մուրացիկներ կան Սէյնի մէջ։

Ռիժիշը մտմտաց։

—Մտածե՛լ թէ իր պատճառաւը եղայ ինչ որ եմ։ Թէ ինքզինքիս սոսկում կը պատճառեմ ինչպէս սոսկում կը պատճառեմ զիս ճանչցողներուն։ Եւ թէ այսօր խոյս կուտամ մարդոցմէ, վասն զի կը վախնամ անոնցմէ։

Աչացը մէջ բոց մը փայլեցաւ։

—Ինքն ալ ինձի չափ մեղապարտ է։ Բայց որովհետեւ ինքը գրեթէ անգիտակից է, նուազ կը տառապի։ Միթէ արդարութիւն է այս։

Բայլ մը առաւ դէպ ի պառաւը որ կը քնանար։

Լա Հէյոն չէր արթննար։

Ռընօտիէռ ոտքը վեր առաւ, պառաւին գլխուն վրայ, ինչպէս կ'ընեն սղոցն մը ճզմելու համար։

Բայց ինքզինքը զսպեց։

—Ես իրմէ աւելի յանցաւոր եմ։

Լա Հէյոն չարժուիր մը ըրաւ ու աչքերը բացաւ։

Իսկոյն ճանչցաւ Ռընօտիէռն ու ոտքի ելաւ։

Երկիւղ մը կար նայուածքին մէջ զոր ուղղեց անոր վրայ, հիւանդ անասնոյ մը իւր տիրոջ վրայ ուղղած ակնարկին նման։

—Դո՞ն ես։

—Քիչ մը հանդարտեցա՞ր։

—Ի՞նչ կ'ուզես ինձմէ։

—Կրնա՞ս պատասխանել իմ հարցմանցս։

—Ինծի ի՞նչ հարցունելիք ունիս։

—Պ. Նօէլ տը Վիլլատօնին խոստովանո՞ր ես։

—Այո՛։

—Իր ազախինը լսեր է խոստովանութիւնդ։

—Ա՛հ, գոչեց ջաղացպանուհին, խեղդուկ հառաչանքով մը... բայց ես ամէն բան ըսի երէցին, ամե՛ն բան, կը հասկնա՞ս։

—Ազախինը եկաւ գտաւ զիս։

—Ի՞նչ ըսաւ։

—Կը պահանջէ որ ամուսինդ փրկենք իրեն սպառնացող դատապարտութենէն։

—Այդ բանին համար ի՞նչ ընելու է։

—Ինքզինքիս մատնելու ենք։

—Բայլ մը առաւ դէպ ի պառաւը որ կը քնանար։

—Ճշմարիտ է, և խօսքը մէջերնիս, արդարութիւն կ'ըլլայ։

—Բայց ես չեմ ուզեր, չեմ ուզեր։

—Ինչպէ՞ս պիտի ազատիս մեզ սպառնացող վտանգէն։

—Չեմ գիտեր։ Դու մտածէ, Վիրժինի Լաթուշն ապաննողը դու էիր։ Դու պէտք է որ ազատես զիս, եթէ կուզես որ ես զքեզ ազատեմ։ Իմ միաքս չէր անցած թէ կրնայինք այնպիսի սպանութիւն մը գործել։

—Մենք այլ ևս կորսուած ենք։

—Կորսուա՞ծ։

—Այո՛։ Հիմայ, տես ի՞նչ պիտի ընես։

Լա Հէյոն Ռընօտիէռի երեսը նայեցաւ սոսկմամբ։ Զայնը քաղցր և խիստ էր միանգամայն։ Բժշկին այդ կերպ խօսիլը լսած չէր երբէք։ Աչքերը քօղարկուած էին, այնպէս ինչպէս երբ մէկն ինքն իր վրայ կը մտածէ, երազայնոր, առանց արտաքին առարկայներու վրայ ուշադրութիւն դարձնելու։

—Ա՛լ թոյլ տալու չես որ ամուսնոյդ վրայ ծանրանայ Վիրժինի Լաթուշն սպանած ըլլալու ամբաստանութիւնը։

—Իրիկս չպիտի դատապարտուի։ Ինծի ըսին թէ Պ. Անտրէ Վիլլատօն պիտի պաշտպանէ զայն։

—Պ. Վիլլատօն շատ ճարտար է, քանի որ յաջողեցաւ իմ ոձիքս ազատել։ Սակայն ամուսնոյդ

կազմած գլխաւոր փողոցներէն անցան, իրենց դրօշներուն վրայ նշանակելով «Ութ ժամ աշխատութիւն»։ Աւելի քան 50 արհեստական միութիւնք մասնակցեցան ամբոխին, առաջնորդութեամբ հիւններու, որմնադիրներու և շինութիւնց մէջ աշխատող ուրիշ բանւորներու։ Հիւանները բանթող ըրած էին, բայց իրաւարարութեան մը հասաձայն, այս երկուշաբթի գործի պիտի վերսկսին։

—Ի Ֆանատա, կը հեռագրուի Օթաւայէ թէ շինութիւնք դադրած են քաղաքին ամէն կողմերն, որովհետեւ գործատէրք մերժած են բանւորներուն խնդիրքն, որք 9 ժամ աշխատիլ և 10 ժամու վարձք ընդունիլ կը խնդրեն։

ՎԻԼՀԵԼՄ ԿԱՅՍՐ ԵՒ ՊԻԶՄԱՐՔ

Վիլհելմ Կայսր Սթրազպուրկի բերդէն այցելուն առթիւ, «Պիզմարք» անուանեալ բերդին մէջէն հեռագիր մը ղրկեց առ Պիզմարք Իշխան, իւր սիրալիր ողջոյնն հաղորդելով նախորդ Վարչապետին։

ՖՐԱՆՍԱՑԻՔ Ի ՏՈՀՈՄԷ

Տահոմէցիք ենն քիլոմէթր միսն հեռի են Փորթօ-Նովոյի ֆրանսական ամուր դիրքէն, և արմատներնին կորելու կը զրաղին։ Այսպէս քանի մը տարուց համար բոլորովին կը փճանայ արմատի հունձքն, և վաճառականութիւնը մեծ հարուած կը կրէ Տահոմէի եղերաց վրայ։ Ֆրանսացիք Տահոմէի թագաւորէն պատասխանի կը սպասեն իրենց վերջնագրին որով դերեաց փոխանակութիւն պահանջած էին, և միւս կողմէ զինուորական պատրաստութիւններն յառաջ կը տանին։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Թէհրանի ռուս դեսպան Պ. Պիւցով իւր պաշտօնավայրն հասնելուն պէս իրեն առաջին գործ պիտի ընէ Ռուսիոյ և Պարսկաստանի միջեւ առևտրական նոր դաշնագրոյ մը կնքման համար բանակցութիւններ բանալ։

ԱՆԳԼԻԱ

Գործաւորական խնդրոյ վրայ երեսփոխանական ժողովոյ մէջ հարցման մը պատասխանելով, Պ. Սմիթ ի դիմաց կառավարութեան յայտարարեց թէ նախարարութիւնն այս պահուս կը քննէ Գեղջնի Դեսպանախորհրդոյն որոշումներն, որոց համեմատ օրինագիծ մը պիտի առաջարկէ Խորհրդարանին, բայց այժմէն չի կրնար օրինագծին տրամադրութիւնները ճշդել։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆՈԲՈԼԻԻ ԻՇԽԱՆՆ. ՑԼԷՄԻԱԾՈՒՆ

Կ. Պոլսոյ Հեռագրական Գործակալութիւնը վերջին ժամուն հետեւեալ հեռագիրը կը հաղորդէ մեզ։

Բեգրասպուրկ, 6 մայիս

Իտալիոյ Գահաժառանգ Իշխանը, կեդրոնական Ասիայէն ի Բեգրասպուրկ վերադարձին առթիւ, Էջմիածին հանդիպեցաւ։ Այցելեց Հայոց Վանքն, ուր յանուն Հայրապետին՝ ընդունուեցաւ արքեպիսկոպոսին կողմէ։ Աչքէ անցուց հնութիւններն և Հայրապետին հետ ընթրեց։ Յետոյ ճամբան շարունակեց երեւանի վրայէն, ուր ընդունուեցաւ տեղական իշխանութեանց կողմէ։

Յառաջիկայ կիրակի, երեւման խաչի տօնին առթիւ, Ամէն։ Ս. Գաբրիէլ Հայրն հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցանէ Գարեգին Եպիսկոպոսի եկեղեցւոյն մէջ։

Զատկի առթիւ, Ռուսիոյ Վեհ. Կայսրը Ս. Սբ-ի-ը պատուանշանին առաջին աստիճանը (ժապաւէն) շնորհեր է Ս. Էջմիածնայ Սինոդին անդամ Գեր. Խուդաֆերդեանց և Գալուստեանց եպիսկոպոսներուն, ինչպէս և Թիֆլիզի նահանգին պետական կալուածոց կառավարիչ Պ. Յովհաննէս Խատիսեանի։

Գոհութեամբ կը ծանուցանենք թէ Վեհ. Սուլթանն, իւր բարձր հրամանման մէկ նոր հաւատիքը տուած է առ Վեհ. Տր. Տիգրան փաշա Փէշտիմալճեան, երկրորդ կարգի Մէճիտիէի պատուանշանաւ վարձատրելով Ն. Վեհութեան մատուցած կարեւոր ծառայութիւնները բժշկական ճիւղին մէջ։

ԴՊՐ. ՏԻԳՆԱՆՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Մայիս 1 երեքշաբթի օրն՝ Ընկերութիւնս իւր տասն և մէկերորդ տարեդարձը պիտի տօնէ ի Գուլ-գարա, Ս. Բարութեան եկեղեցւոյ պարտէզը առաւօտեան ժամը 2½ին, որով Ընկերութեանս անդամներուն և աշակերտուհեաց ծնողք կը հրաւիրուին իրենց ներկայութեամբ պատուել սոյն հանդէսն։

Ի Դիմաց Դպր. Տիգնանց ընկերութեան
Տնօրէն Ժողովոյ
Ատենադպիր Ատենապետ
Թ. Ղ. ՊԱԼԹԱՋԱՐԵԱՆ Զ. Ս. ՖՐԵՆՏԻԼԼԱՆ

ՄԱՀ

ԱԶՆ. ԳՐԻԳՈՐ ԷՖԷՆՏԻ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆԻ

Խորին ցաւօք կը ծանուցանենք թէ Ազնուաշուք Գրիգոր Էֆէնտի Ներսէսեան յետ սակաւօրեայ հիւանդութեան իւր մահկանացուն կնքած է այս գիշեր իւր տան մէջ, ի Եէնի գիւղ։ Հանգուցեալն արքունական շինութեանց մէջ իւր ունեցած կարեւոր աշխատութեամբք և ազգային երեսփոխական, վարչական և այլ զանազան պաշտօններովն հանրածանօթ դէմքն էր հայ ընկերութեան բարձրագոյն դասուն մէջ։

Բնիկ Բարերդցի և յոյժ խանարհ ընտանիքէ մը սերեալ, Գրիգոր Էֆ. Ներսէսեան կենդանի օրինակ մն էր ինքնօգնութեան, անվհատ աշխատասիրութեան եւ հեռատես խնայողութեան, որոյմով, տարիներու ընթացքին մէջ, յաջողած էր հանիլ ընկերական սանդուխին բարձրագոյն աստիճանները։

Խնամոտ հայր զաւակաց՝ Ազնուաշուք հանգուցեալը ընտիր դաստիարակութիւն մը տուած էր իր զաւակաց, որք բազմանդամ նահապետական դերդաստան մը կազմած էին իրենց պատկառելի պետին շուրջը։

Ի մէջ զանազան բարեբարութեանց, Իճատիէի ազգային վարժարանն հիմնուած է Ջանիւք և նպաստիւք հանգուցելոյն, որուն անուան նուիրուած է։ Նոյնպէս, ամէն առթիւ, ստորած է ազգային ամէն բարեգործակ գործոց և հաստատութեանց։

Իւր երիք մանչ զաւակներու մահէն յետոյ, անոնց անդրանկին՝ ողբացեալ Ներսէս էֆ. Ներսէսեանի վարդահաս գառնագէտ մահը խորապէս ցնցած էր իւր հայրական սիրտը և զինքն այնքան ընկճած որ Գրիգոր էֆէնտի չէ կրցած դիմակայել վարանցիկ հիւանդութեան մը յանկարծադէպ հարուածին։

* * *

Բուդարկաւորութեան տխուր հանդէսը պիտի կատարուի վաղը, հինգշաբթի առաւօտ, ժամ երեք ու կէսին, ի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ Բերայի։

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՏՈՒԱՆԵՆԱՅԻՆ

Առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ արքունի փողերանոցին փոքրագրիչներու պետ Ռաֆէլ Ֆէլիթեան էֆէնտիի։

Առաջին կարգի Օսմանիէ՝ կայսերական իրատէներու Լիվա Մէէմէտ փաշայի։

Երկրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Արտաքին գործոց Նախարարութեան հիւպատոսական գործոց դիւանի տնօրէն Շէմսէտտին պէյի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ կայսերական պալատական բժիշկներէն Փէչտիմալճեան Տր. Տիգրան փաշայի, վաճառական Նէմլիզատէ Հաճի Մահմուտ էֆէնտիի և կայսերական բժշկական վարժարանի ուսուցիչներէն գնդապետ Ֆէյզուլլահ պէյի։

Երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ կայսերական բժիշկներէն հաղարապետ Ճէմիլ պէյի։

Չորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Ակիւտարի կառավարչութեան կեդրոնական ոստիկան Վէհպի էֆէնտիի։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Ակիւտարի ոստիկանաց ժողովոյ Նախագահ Մուսթաֆա էֆէնտիի և անդամներէն ոստիկան Հիւսէյին պէյի։

Հինգերորդ կարգի Մէճիտիէ՝ նոյն ժողովոյ անդամներէն ոստիկան Ֆախրի ու Մուսթաֆա էֆէնտիներու։

ՏԷՐՈՒԹԵԱՆ ԵԼՄՏԱՑՈՅՑԸ

Կայսերական իրատէ մը վերացուցած է այն որոշումներն, զորս եղմտացոյցի հաստատակամութեան համար Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին նախագահութեամբ կազմեալ յանձնաժողովը տուած էին և զորս ընդունած էր նախաբաց Խորհուրդն։

Այս որոշմանց համաձայն ոստիճանարար պիտի ջնջուին անպէտ պաշտօնները, կարող անձեր պաշտօնի պիտի կոչուին, ներկայ ու յառաջիկայ տարիներու եղմտացոյցներէն դուրս ոչ է դրամ չպիտի ծախսուի առանց անհրաժեշտ պիտոյից, կառավարական իրաքանչիւր պաշտօնատուն խնայողութեամբ պիտի վարուի և իւր մասնակի եղմտացոյցը միշտ հաստատակամութեան մէջ պիտի պահէ։

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը կառավարական բոլոր պաշտօնատանց և կուսակալութեանց հաղորդած է կայսերական Իրատէն ի գործադրութիւն։

* * *

Եղմտական ժողովոյ անդամներէն Սիւլէյման Սուտի էֆէնտիի պաշտօն յանձնուած է կայս. հրամանաւ կազմել եղմտական երկու յանձնաժողովներու իրատատութեան վերաբերեալ կանոնադիր մը պատրաստել։

Սիւլէյման Սուտի էֆէնտի երէկ Եղմտական Նախարար Վեհմ. Բակոբ փաշայի ներկայացաւ և այս առթիւ խորհրդակցութիւնք կատարուեցան։

Ի ԿԱՌՍՍ. ՊԱԼԱՏ

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն երէկ առաւօտ կայս. պալատ գնաց եւ Վեհ. Սուլթանի ինչ ինչ հրամաններն ընտանեկ յետոյ Բ. Դուռը դարձաւ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐ

Թուրքիոյ եւ Իտալիոյ միջեւ վերանորոգելի առեւտրական դաշնագրոյն համար կազմեալ յանձնաժողովն երէկ ի Նիսա գումարեցաւ ընդ նախագահութեամբ Արտաքին գործոց Նախարարութեան խորհրդական Վեհմ. Բարութիւն փաշայի եւ խորհրդակցութիւններ կատարեց։ Յանձնաժողովը կը կազմեն անտառաց և հանքաց ընդհանուր տնօրէն Գալուժեան Պետրոս էֆէնտի, իտալական դեսպանատան առաջին քարտուղար Պ. Թուճինի և առաջին թարգման Պ. Անթոնիո։

ԻԲ. ԴՈՒՌՆ

Ներքին գործոց Նախարար Վեհմ. Միւնիր փաշա և Էվգաֆի Նախարար Վեհմ. Բիզա փաշա երէկ Բ. Դուռը գնացին և յաջորդաբար խորհրդակցութիւններ կատարեցին Բարձ. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

—Աւստրիական դեսպան Պառոն տը Քալիչէ և իտալական դեսպան Պառոն Պլան երէկ Բ. Դուռն երթալով, յաջորդաբար տեսակցեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և Արտաքին գործոց Վեհմ. Նախարարին հետ։

—Պելճիական դեսպան Պ. տը Որչկրաֆ, ընկերակցութեամբ դեսպանատան նոր խորհրդական Պառոն Կիլեօմի երէկ Բ. Դուռը գնաց և Արտաքին գործոց Վեհմ. Նախարարին Ներկայացուց դեսպանատան նոր խորհրդականը։

—Մեծ-Եպարքոսին Խորհրդական Շէֆգաթլի էֆէնտի, որ ժամանակէ մը հետէ հիւանդ էր, ապաքինած ըլլալով, իւր պաշտօնի գլուխն անցած է։

—Արտաքին գործոց Նախարարութեան թարգման Կիւլլապեան Միքայէլ էֆէնտի եւս ապաքինած ըլլալով, իւր պաշտօնի գլուխն անցած է։ Կիւլլապեան էֆէնտի երկուշաբթի օրը Լոյտի շոգենաւն երթալով, ի դիմաց Վեհմ. Սայիտ փաշայի ողջերթ մատթեց հելլենական դեսպանին։

ԿԱՌՍՍ. ՀՈԴՈՒԱԾՈՒԹԻՒՆ

Վեհ. Սուլթանն հրամայած է յաստէ առ մարմարի մը մէջ նշանակել՝ Խրզգամի Շէրիֆի հանդէսին առթիւ Թոփդաբուի պալատը դնացած պահուն իւր ճամբուն վրայ կեցող իսրամ և ոչխարամ վարժարաններու աշակերտաց և ուսուցչաց թիւն ու վարժարանաց անունները։

Կայս. պալատն առաջին քարտուղարութիւնը կայս. սոյն Իրատէն հաղորդած է Քաղաքապետութեան, որ հարկ եղած տումարը պատրաստելով, երէկ դիշեր մատուցած է զայն Վեհ. Սուլթանին։

ՊԱԼԻԱՒ (ԴԱՐԱՍԻ) ՀԱՆԲԵՐԸ

Վերջերս ծանուցուեցաւ թէ Օսմ. կայս. Պանքային ընդհ. տնօրէն Սրբ Լոկար Վիլնոբնդի օժանդակութեամբ պիտի ձեռնարկի Դարասիի Պալիա անուն տեղը գտնուած բարակի հանքաց շահագործման։ Բան նորագոյն տեղեկութեանց, համաձայնութիւն մը գոյանալու վրայ է Սրբ Լու. Վիլնոբնդի կողմէ առաջարկուած և Պ. Ակոթայի ու Լավրիոմի ընկերութեան կողմէ ընդունուած հիմանց վրայ։ Այս վերջինք գործին մէջ շահակից են անոր համար որ յիշեալ հանքաց նախկին արտօնատէր Պ. Բէյզերի կողմէ թողուած իրաւանց մէկ մասն իրենց կը պատկանի։ Լավրիոմի ընկերութիւն Ամէնք քաղաքին վերաբերեալ կարեւոր ձեռնարկութիւններով զբաղած ըլլալով, իւր այդ իրաւունքները նորակազմ խմբին պիտի թողու։ Սբը Լ. Վիլնոբնդի նախաձեռնութիւնն, — որով Օսմ. կայս. Պանքան մասնակից կ'ըլլայ գործին, — մեծ վստահութիւն ներշնչած է անգլիացի գրամատարաց։ Սբը Լ. Վիլնոբնդի միջնորդութեամբ, Լավրիոմի ընկերութիւնն իւր իրաւանց փոխարէն հաստատում մը պիտի ստանայ, անգլիացի գրամատարաց խումբը պիտի կազմուի և երկիրը պիտի օգտուի այս նոր ձեռնարկին առաւելութիւններէն։ Վերջնական համաձայնութեան մասին Պ. Ակոթայի կողմէ արուած ապահովութեան վրայ, Սբը Լակ. Վիլնոբնդի կազմած խումբը Ֆրէշֆիլտ անուն երկրագործական ընկերութիւնը հանքերը զրկած է ուսումնասիրութիւններ կատարելու համար։

ԷՖԷՆԴԻ ՓԱՇԱ

Ընդհանուր Սպայակոյտի դեր-նախագահ Ֆէրիզ Լութֆի փաշա, որ ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ էր, բոլորովին ապաքինած ըլլալով, ուրբաթ օրը կայս. պալատ գնաց և իւր հիւանդութեան միջոցին Վեհ. Սուլթանին կողմէ ցոյց տրուած հոգածութեանց համար շնորհակալութիւն և երախտագիտութիւն յայտնեց։ Իսմէթ փաշա այս առթիւ եւս արժանացաւ Ն. Վեհափառութեան մեծարանաց։

Ֆէրիզ Շաքիր փաշա, որ Իսմէթ փաշայի հիւանդութեան պահուն կայս. հրամանաւ նորա պաշտօնը կը վարէր փոխանորդաբար, Գերմանիա պիտի ուղեւորի նախապէս իրեն յանձնուած պաշտօնը կատարելու համար։

ՆՈՒՊԱՐ ՓԱՇԱ

Ազգքսանդրիայէն կը գրեն թէ Բարձր. Նուպար փաշա որ Ամերն Եգիպտոս անցուցած էր, նախորդ շաբթուն Ֆրանսա ուղեւորեր է։

Պ. ԺՕՐԺ ԲԷՌՈ

Ֆրանսայի Գիտութեանց Կաճառին անդամ և Բարիզի Լեզու նորոյ բարձրագոյն վարժարանի տնօրէն Պ. Ժորժ Բէռռօ մայրաքաղաքս հասաւ Ամէնքէն։ Ֆրանսացի գիտնականը երկու ամիս մնացած է Կոնստանդնի մայրաքաղաքին մէջ, հնագիտական կարեւոր երկասիրութեան մը պատրաստութեան համար։ Պ. Բէռռօ՝ Բարիզ դառնալէ առաջ, Կ. Պոլիս եկած է տեսնելու համար այն հին դամբարանները զորս կայս. թանգարանի տնօրէն Համիտ պէյ երկու տարի առաջ դտաւ ի Սայտա։ Այս երկրորդ անգամն է որ Պ. Բէռռօ Կ. Պոլիս կուգայ։ առաջին անգամ, 1861ին, յատուկ պաշտօնով Փոքր-Ասիա ղրկուելով, մայրաքաղաքս այցելելու առթիւ ունեցաւ։ Այդ ուղեւորութեան առթիւ, Պ. Ժօռժ Բէռռօ գիտական կարեւոր աշխատասիրութիւն մը հրատարակած է։

ԱԼՊԱՆԻԱ

Ռումանիոյ ճամբով առնուած հեռագիրք կը ծանուցանեն թէ պալկար խռովարարք ոմանք Ալպանիոյ կողմերը շրջելով կ'աշխատին ժողովուրդը պաղեցնել յոյն, ալբան և կաթոլիկութենէ եւ կը դրդռեն ժողովուրդն որ ազգանացի երիտասարդք Սոֆիա ղրկուին իրենց ուսումը կատարելու գործելու համար։ Զոհուոյ, այս լուրը տալէ յետոյ, կ'ըսէ թէ կարելի չէ որ Ալպանիոյ մէջ այդ կարգի անձինք գտնուին ունենան զի կառավարական պաշտօնեայք արիւն են և պարտաճանաչ։

ՍԿԻՒՏԱՐԻ ԶՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Սկիւտար և Գալատայի զի Ջրի ընկերութիւնն ի մօտոյ հարկ եղած շինութեանց պիտի ձեռնարկէ Սկիւտարէն մինչեւ Էրենքէոյ ջուր բաշխելու համար։ Հարիւր յիսուն չափ անձինք փափաք յայտնած են արդէն ջուր առնլու և ընկերութիւնը կ'արձանագրէ անոնց անունները։ Ընկերութիւնը իւր կատարելի շինութեանց նկատմամբ ի մօտոյ ծրագիր մը պիտի մատուցանէ Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան։

ՇԵՐԱՄԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ Ի ՊՐՈՒՍԱ

Պրուսայէն Լ. թիւրքի ուղղեալ նամակ մը գովեստիւք կը խօսի Պրուսայի շերամագործական վարժարանին վրայ, որ երկու տարիէ հետէ հաստատեալ, կարեւոր ծառայութիւններ մատուցած է արդէն, և նահանգին մէջ շերամագործութեան տարագայ ծաւալման վրայ մեծ յոյսեր կուտայ։ Շերամագործութիւնն որ տառնօք այսքան բարգաւաճ վիճակ մը ունէր անդ, տակաւ առ տակաւ թնկած էր, լաւ տեսակէ հունտերը կը պակսէին, ոչ միայն տեղական, այլ եւ օտար արտադրութեանց հունտերը։ Շերամագործներն քիչերը կրնային լաւը յոռի տեսակէն զանազանել։ Իրաց այս վիճակը դարմանելու համար է որ երկրագործական վարժարան հաստատուեցաւ ի Պրուսա, Եւրոպոյ նմանօրինակ հաստատութեան ձեւով։

Եղմտական Նախարար Վեհմ. Յակոբ փաշայի և Օսմ. Հանրային Պարտուց վարչութեան ներկայացուցիչ Պ. Վիլնոբնդ Գալատայի մէջեւ գոյացած համաձայնութեան մը վրայ, շերամագործական վարժարանն հաստատուեցաւ ի Պրուսա։ Այդ վարժարանին տնօրինութիւնն յանձնուած է Մոնբէլիէի երկրագործական վարժարանին յառաջադէմ աշակերտներէն Թորգոմեան էֆէնտի։ Նախորդ տարին տասն երկու վկայեալ աշակերտք ելան, այս տարի ալ քսան աշակերտք պիտի ելնեն։

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ Ի ԹՈՒՐՔԻԱ

Տօքթ. Հիւսէյին Խալգի պէյ, որ Բարիզու արուեստանոցներն պահուն անդ ղրկուած էր, մասնակցելու համար ախրոգիտեան ախտերու և բժշկական հանրային նպաստամատոյց համաժողովին, առաջարկած է համաժողովոյն որ կ. Պոլսոյ և Թուրքիոյ այլ և այլ գիւղաքաղաքաց մէջ գտնուած օտար հիւանդանոցք օսմ. կայսրութեան հովանոյն ներքեւ խառն վարչութեան մը կողմէ մատակարարուին, որովհետեւ այդ հիւանդանոցներու զատ զատ վարչութեանց ներքեւ գտնուելէն եւ կրօնի ու ազգութեան մրցումներ առաջ գալէն այլեւ այլ զեղծումներ կը գործուին։

Համաժողովն սկզբամբ ընդունելով այդ առաջարկն, որոշեր է ուրիշ համաժողով մը գումարել այդ խնդրոյն վրայ խորհրդակցելու եւ գործադրութեան եղանակն որոշելու համար։

Ֆէրիզ Քեազիմ փաշա, որ մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ էր, մեռեր է իւր ապարանքին մէջ ի Սկիւտար։ Քեազիմ փաշա հանրածանօթ էր իրրեւ բանաստեղծ։

—Գատրգիւղի թագաւորութեան պաշտօնեայք ի Սէօյիւտի Զէյմի մասնաճիւղ մը խանութին մէջ հոսած մեր գանելով, ծովը նետեցին և մասնաճիւղն ալ օրինաց արամագրութեան ենթարկուեցաւ։

—Շոգենաւուց յատակը մաքրելու համար Հէյպէլի կղզւոյն մէջ առաջանները և գործաւորներու չինութեան պիտի ձեռնարկուի, որուն համար անգլիացի խումբ մը դրամագլուխ մը ստորագրած է, Թէյշլի Կ. Պոլսոյ թղթակից Պ. Կուրաշչենց մասնակից է գործին և տեղական դժուարութիւններն հարթել կ'աշխատի։

—Աւստրիական Լոյտի ընկերութեան առաջին քարտուղար Պ. Անֆիա, որ Ֆրանսական գերմանական պատերազմին ժամանակ Թ-ոյշլի թղթակիցն էր, մայրաքաղաքս եկած է։

—Ամերիկան դեսպանատան քարտուղար Պ. Բէյզիթքն Փինկ երէկ Պրուսայի Ջերմուկներն ուղեւորեցաւ։

—Ֆոն տէր Կոյց փաշա և մէկ քանի օտարազգի զրօսաշրջիկներ երէկ Պրուսա ուղեւորեցան։

—Եղմտական Նախարարութիւնն հրահանգ ուղղեց ամէն կողմ թէ գիւղերու և թաղերու մանթարք պէտք է թէմերի տուրքէ ազատ մնան և այն ատեն միայն վճարեն այդ տուրքն, երբ մանթարութենէ զատ ուրիշ ոեւէ արհեստով կամ առեւտրով կ'զբաղին։

—Շերբ թի չոգենաւ մը երէկ Պէշիքթաշի առջեւ նաւակ մը ընկղմեց։ Նաւավարն թէեւ ծանր ինկաւ, սակայն ուրիշ նաւավարք ազատեցին զնա։

—Հինգալի կողմերն առատ անձրեւներ տեղացած են և մինչեւ իսկ մէկ քանի տաներ եւս վնասուեր են գոյացեալ հեղեղներէն։

—Զեռնէաս իշխանութեան որոշմամբ ջրհանիր զրոյց հարը բաղնիներէն Հիւսկյին էֆէնտի Ադրիանուպոլիս պիտի ուղեւորի ջրհանկրութեան վերաբերեալ գործադրութիւններն ուսուցանելու համար տեղւոյն ջրհանկրաց։ Ադրիանուպոլսոյ մէջ սակայն ծագած հրդեհներ և ջրհաններու անբաւականութիւնը տեղի տուած են այս որոշման։

—Երէկ Իրիկուն մայրաքաղաքս ժամանեցին երեսունի չափ Ֆրանսացի երկրաչափներ։

—Նախընթաց օր ի Հայտար Փաշա կատղած շուն մը Մինչ ո անուն բեռնակիր մը խածաւ։ Բեռնակիրն երէկ մեռաւ։ Կատղած շունն եւս սպանուեցաւ։

—Ոստիկանութեան պաշտօնեայք երէկ Շէրիֆ անուն պարսիկ մը ձերբակալեցին, երբ կեղծ մէջիտիյէ մը քշելու կը ջանար։

ՏՈՒԲՈ. ՊԵՏՐՈՍ ՕՐՄԱՆԵԱՆ

Կը դարմանէ ամէն տեսակ և մասնաւորապէս արտաքին և ծնողական գործարանաց հիւանդութիւնները, զորս իրեն մասնագիտութիւն ըրած է անոնց նկատմամբ կատարած փորձերովն ու յաջողութեամբ։

Հաստատուած է Պահչէ-Գարու թիւ 18 Ա. Մերճամէճեան գեղարանը, ուր ամէն օր ժամ 2—4 կ'ընդունի իրեն դիմող հիւանդները։ Ազքատները ձրի կը դարմանուին։ 464 3—3

ԽՕՄԱՆԱԿ ԵՒ ՍՈՒՊԱԿ

Որք կը հրատարակուին երբեմն իրեւ կրօնական թերթ, այժմ զատ զատ կազմուած լինելով կը գտնուին բոլոր դրամատաց և ջրամատաց քով։ Դիմ իւրաքանչիւրին հինգ դրուշ։ Պէտք ունեցողք կրնան և դիմել առ Տիմոթէոս էֆ. Պալըզճեան, կազմողաբար ի Սուլթան Համամ, թիւ 14, իսկ անվճար թերթերուն գինը ղրկել առ Վահան Վ. Պարտիկեան։ 2—7

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՊԵՐԼԻՆ, 6 Մայիս. — Վիլհելմ Կայսր բացաւ նորընտիր Ռայխսթակին նստաշրջանն։ Իւր գահճառով ըսաւ. «Պատգամեան տեսական պահպանումն իմ ջանիցս մշտական նպատակն է։ Համոզուած եմ թէ օտար կառավարութիւնք կատարելապէս ապահովուած են իմ աշխարհակալութեանս նկատմամբ։ Իմ օգնութիւնս նիզակակցացս հետ ժողովուրդք կը ճանչնան խաղաղասէր հանգամանքն արդի նիզակակցութեանց, որք մեր պաշտպանութեան համար կնքուած են, և զորս մշակել և օտար Տէրութեանց հետ մեր բարեկամական յարաբերութիւնները բարւոք դիմակի մէջ պահել մեր կէս նպատակն է։ Արդի պայմանաց ո՛ և է խանգարում կը վտանգէ եւրոպեան հաստատակամութիւնն և խաղաղասէր աշխարհավարութիւնը։ Կայսրը կը ծանուցանէ այն կենսորական օրէնքներն և գործադրուող պաշտպանութեան վերաբերեալ օրէնքներն որք Ռայխսթակին պիտի մատուցուին։

—Ռայխսթակին խնդրուած գինուորական յաւելմանց համար տարեկան ծախքը 18 միլիոն մարքի աւելի չպիտի լինի։

—Ֆրանսական դեսպան Պ. Հերպերդ ընթրիք մը տուաւ ի պատիւ նախարարաց։ Ֆոն Թաֆրիվիի. Բոլոր նախարարք և դեսպանք ներկայ էին։

—Պելճիական պաշտօնական Օրագիրը կը հրատարակէ Հոլանդ ծովակալին անուանումն իբրեւ նախարար ծովային գործոց և անդամ Դաշնակցային Խորհրդոյ։

ԲԱՐԻԶ

Բարիզ, 6։—Կազմաններու գործաւորաց մասնակի բանթողմն առթիւ, տնօրէնութիւնը կը յայտարարէ թէ կազի բաշխումը կանոնաւորապէս պիտի շարունակուի։ Ոչ մէկ նոր անկարգութիւն պատահեցաւ ի Ռուպէ և ի Թուլուզուան։

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊ Ց'ԻՏԱԼԻԱ

ՀՌՈՄ, 6։—Ներակոյսը բարեպաշտական հաստատութեանց վերաբերեալ օրէնքը քննելով, 77ի դէմ 93 քուէով մերժեց Պ. Քրիսպիի առաջարկն, որ յանձնաժողովոյ կողմէ ջնջուած մէկ յօդուածին վերահաստատութիւնը կը խնդրէր։ Առաջ ծաղեցաւ նախարարական տագնապ։

—Ուսմէրթօ թագաւոր և Մարկարիտա թագուհին ներկայ էին ազգային հրաշալանաձգութեան ընկերութեան փորձերուն։ Թագաւորն ինք հինգ անգամ հրացանաձգութեամբ փորձերուն սկզբնաւորութիւնն ըրաւ։ Խուռն բազմութիւն կար, որ եռանդագին ցոյցեր ըրաւ ի պատիւ նոցին Վեհափառութեանց։

ԱՐԵՒԵԼ. ՀԵՌԱԳՐ. ԴՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԲԱՐԻԶ, 6 մայիս։— Բանամայի ջրանցին վերաբերեալ զանազան առաջարկութիւններն ուսումնասիրելու պաշտօն ունեցող յանձնախումբն աւարտեց իւր տեղեկագիրը։ Յանձնախումբը կ'ընդունի այդ ջրանցն ի գլուխ հանել սահմանքներու գրութեամբ։ Զեռնարկն ի գլուխ հանելու համար հարկ եղած գումարը կը հաշուի 900 միլիոն ֆրանք։ աշխատութիւնք պիտի տեւեն իրը ութ տարի։

—Այսօր ստորագրուեցաւ հրովարտակն որ ընդհանուր սպայակոյտի պետ կ'անուանէ Միրիպէլ զօրավարը։

ՆԱՄԱԿ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ալեքսանդրիայի շաբաթ աւուր թուին մէջ Հրդեհի յօդուածը կարդացի։ Հեղինակը իմ անունս ալ մէջ բերած է ընդդէմ Մանչեսդրի պատուական Հայ դաղթականութեան։

Եթէ սաւգիւ բոլոր ինչ որ իմ բերնէս ելած ցուցուած է այդ յօդուածին մէջ, չուենենար յաւելուած և չափազանց ինչ՝ կ'ընդունէի իրը արդար դատապարտութիւն։ Եկեղեցականաց հանդերձի վրայ այդ մէջբերում տեղի ունեցաւ ի Ներկայութեան Ազն. Տօքթոր Թիրեաքեան էֆէնտիի։ Կ'ընդունիմ սորա վկայութիւնն եւ արդարացութիւնը։

Մնամ ազօթարար
ԽՈՐԷՆ ՎԱՐԴ. Տ. ԿԻՒՐՈՒՇԵԱՆՑ
Կ. Պոլիս 24 ապրիլ 1890

ԳՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 25 Ապրիլ

Ասեղնագործ. Բանալիք.

Ստեղծ Երեսնոյ գոյ. (Մեծաց)	Ռ. Սերթ	20 27
Ոսկեայ Գոյանէն Վերջ	»	20 25
Սերոյ մէջ	»	— —
Աւստրիական գրաստեղծ	»	20 28
Կեռ տրին	»	20 27

ԽՈՍԻՆԳՈՒԼՔԸ ՏՈՆԻԼԻ

Ստեղծ Երեսնոյ		54 25
Ալբ տաւատ		55
Մեծ տր		55 4

ԸՆԹԱՑԻՔ ԱՐԵԼԵՔՈՒՆ

Ասիական	A. Սերթ	40 3/4
»	B. »	25 3/4
»	C. »	20 30

ՊԱՅԾԵՆՏՈՍԻՆ

Մասնաբաժին Անգլիոյ	Ոսկի	5 2
Երեսուն Մեծերոյ	Օսմ. »	9 82
Վանք տր Գեղեր	» »	7 22
Սեռ. Շանմ է Վարեր	» »	5
Թրամուէյ	» »	90
Բանկի Երկրագործի	Ոսկի	77 7/8
Ոսկեկոփան տր Բրիտանիոյ	»	— —
Բանձնաբաժնի Լաւերոմ. Գ. Կ.		127

ԸՆԹԱՑՔ ԳՐԱՄՈՅՈՑ

Օսմանեան տոկոս	ՊՊ	100
20 Պրանգոյց	»	87 26
Անգլիական տոկոս	»	110 14
Իտալիական	»	50 35
Գրիմիզ	»	51 15
Բանալի Թղթագրամ	»	8
» տրամաթ	»	77
Մէջ. տրամաթ. (տարբ)	»	168 8
Վեցնոց	»	103 20
Հինգնոց	»	103 10
Մեթրարիք	»	100 10
Թուրքիոյ	»	11 5

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 6 Մայիս, ժամ 3 վայր 30 երեկոյ

Դրամական Պանքի 3 %		89 50
» » 4½ %		105 95
Օսմանեան քանոյիսնի Սերթ Գ.		18 92 1/2
Օսմանեան երկաթուղի		77 62 1/2
» Բեմիրի բաժնեթղթեր		256 25
Պանք Օթոման		578 75
Երկաթ Լիմանի		727 50
Իտալական Լիմանի 5 %		95 25
Հինգնոցական 5 %		473 50
Բրիտանական Թիւրք		505
Սպիտակաց մետաղնոյ		483 75
Պանք տր Բարի		805
Օսմ. մասնաբաժնեթղթեր		448 75
Սուէզի ջրանցք		2321

ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒՀԵԱՑ ԸՆԿ. ԽԱՍԳԻՒՂԻ

Թաղգիշ Ս. Ներքինեան Ազկենց վարժարանի խնամակալութիւնս Ս. Զատիկ տարի. վարժարանս ուղղուս ազգ. գրեասարութեան համար Հանգանակութեան ձեռնարկելով յանձնած է 2362 դրուշ հաւաքել, որով այս տարի եւս փոխադրս գրեասարութիւն 33 պղնձի և 12 մետ. ազգաս ուսանողներ։

Ուստի Ընկերութիւնս՝ քաջալերութիւն կը համարի իւր լիարժանի յանձնելն հրատարակս այն ամենն նուիրատուց որք հանգանակն ազգասիրի ոգւոյնը բարձրանել։

Նոյնպես իւր շնորհակալութիւնը կը յայտնի այն ամենն հայ վաճառականաց որք հանգանակն ուսանողին վաճառել, իրենց ապրանքը՝ ազգ բարեկամական և նուիրական գործոյն գերութիւնն մը ընծայելու համար։

Ի գիմաց Տիկնանց Ընկերութեան
Առաջնորդիչ — Առաջնորդուհի
ԴՈՒՐՆԱՆՈՒՀԻ Ս. ԴԱՎԼՈՒՐՋԵԱՆ — ԻՍԿՈՒՀԻ ՏԻԿՄԻՐՋԻՊԱՇԵՒԱՆ

Ա. ՊՈԼԻՍ, 15 ապրիլ 1890

Թագաւորս երկրորդս ոյ կայսրանին ակ և ի լրջութիւն, գործաւորութեամբ և այլ և այլ առաւելագոյն գրգռոյ անգայի և պանդուխտ ազգայնոց Թիւն որ բան որի սաս արքայն Ընդարձակ, մնարան մը և երկանա վարժարանի մը շինութեան անձրեւելու պէտք տեսնուած, և 6-7 ամեայ մեր «Լուսաւորչեան», անուն ընկերութիւն մը կազմուած է, նպատակ ունենալով բարձրագոյն գրամ հաւաքել, նոյն կրկին հաստատութեանց համար ցանրք գեղեցիկ մը գնելու՝ և շինութիւնն ապահովելու համար։

Դպրակիչներն մեծամասն և բարեհաճաս բնանեալ անգամ Մեծապատիւ Մ. Դրիգոր Եֆենտի Դարպիկեանի, այս անգամ ուսանողական գործով է քաղաքս գտնուած Ընդարձակ, և լսելով բարեպաշտական այն ձեռնարկն, սիրայօժար կամեր բարեհաճեցան 5 ամ. ապի շնորհել ընկերութեան՝ ուսանողներն գործածուելու համար։

Ի գիմաց Տնօրէն մեծարգոյ Լուսաւորչ. Ընկեր.
Առաջնորդիչ — Առաջնորդուհի
Ա. ԴԱՐԱԳԱՋԱՆԱՆ — Մ. ՊԼԻՊԼԻՍԵԱՆ

ԿԱՒԿԱՍԵԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

Նուշու հասարակական կեանքի մէջ տեղի ունեցաւ մի հազուագիւտ երեւոյթ, որի մասին անկարելի է լուռ մնալ։ Այսօր քաղաքը թաղուած էր Պ. Դաւիթ Ադամեանին, աւագ ներկայացուցչին յայտնի հարուստ վաճառականական Ադամեան տան։ Հանգուցեալը 5-6 տարի է հիւանդ էր հոգեկան հիւանդութեամբ։ Ի հարկէ մեզ հետաքրքրողն այն չէ, որ հանգուցեալ Դաւիթ Ադամեանը հարուստ վաճառական էր, որ նա եւս կարող էր իրրեւ հարուստ վաճառական մի քանի հարիւր բուբլի կտակել բարեգործական նպատակով և դրանով իր պարքը կատարած համարել։ Դրա համար մենք հարկաւոր չէինք համարի գրիչ շարժել։ բայց մեզ հետաքրքրում է, որ Դաւիթ Ադամեանի մահի առիթով մի նոր սկզբունք քարոզուեց վաճառական դասակարգի կողմից, սկզբունք, որը մինչեւ այսօր չէ ընդունել հայ վաճառականը ընդհանրապէս և Նուշեցի վաճառականը մասնաւորապէս, այն է, որ փողը չէ կազմում կենդանի միակ նպատակը, այլ նա միայն միջոց է լաւ գործեր կատարելու։ Հանգուցեալի ժառանգները, որդին և եղբայրը, ի նկատի ունենալով, որ նա իր առողջութեան ժամանակ միշտ փափագ էր յայտնում յօգուտ իր քաղաքի մի մեծ բարեգործութիւն անել և թէ ներկայումս Նուշու համար մի մեծ բարեգործութիւն է իրականացնել ջրի պահանջը, որ ահա տասնեակ տարիներ է քաղաքը չէ կարողանում իրագործել, որովհետեւ ամբողջ քաղաքին մատակարարելու համար ջուր բերելը մօտ 25-30.000 բուբլի ծախքի է կարօտ, ի յիշատակ (հանգուցեալի յանձն առան այդ ծախքը տալու և ջուրը բերելու։ այդ բաւական չէ, նրանք ջրից գալիք ամբողջ արդիւնքը, որ ամենավերջը պէտք է լինի 5-6 հազար բուբլի, յատկացնում են դարձեալ քաղաքի օգտին զանազան բարեգործական նպատակների համար գործադրելու։ Առաջին անգամն է, որ մի հարուստ Նուշեցի վաճառական այդպիսի խոշոր գումար է նուիրում բարեգործական նպատակով։ բայց հանգուցեալի եղբայրը և որդին դրանով դեռ չը բաւականացան, նրանք արել են և հետեւեալ նուէրները։ 1) 3200 բուբլի Բագուի Մարգասիրական ընկերութեան, 2) 300 բուբլի Նուշու թեմական դպրոցին, 3) 300 բուբլի Հայոց օրիորդական դպրոցին, 4) 300 բուբլի քաղաքային օրիորդական դպրոցին, 5) 300 բուբլի ըէալական դպրոցին, 6) 200 բուբլի յօգուտ վերանորոգութեան էջմիածնի, 7) 200 բուբլի յօգուտ ճեմարանի, 8) 150 բուբլի կուսանաց մենաստանին, 9) 50 բուբլի կոյսերին, 10) 150 բուբլի Իշքիլիսկ Բագրեւանդի վանքին։ եթէ հաշուենք, որ ջուրը բերելու համար առ նուազն 25000 բուբլի ծախս կը լինի, եթէ չասեմ 30000, ուրեմն նուիրատուութեան գումարն հասնում է մինչեւ 35000 բուբլի։ Մենք այս նուիրատուութեան մեծ նշանակութիւն ենք տալիս և այն պատճառով, որ համոզված ենք կատարելապէս և ճանաչում ենք, որ յարգելի Ադամեանները, արդէն յայտնի լինելով իրրեւ ազնիւ մարդիկ, միւս հարուստ վաճառականներից չեն, որոնք ամեն օր մի մի ցանկութիւն են յայտնում բարեգործութիւն անելու և յետոյ շուտով մոռանում են։

Նուշու հայ հասարակութեան և մեզ մնում է միայն անկեղծ շնորհակալութիւն յայտնել հանգուցեալ Դաւիթ Ադամեանի որդուն և եղբօրը, որ նրանք իրանց այդ բարեգործութեամբ բարձրացրին վաճառականական դասի հմտաբերը և ցոյց տուին, որ փողը նրանց համար ոչ թէ նպատակ է, այլ և միջոց բարեգործութիւն կատարելու։

—ՄՕՍԿՎԱՅԻ փաստաբան Գրիգոր Զանչեան, որպէս գրող շատ բեղմնաւոր է։ տարի չէ անցնում, որ Պ. Զանչեան չը տպագրի մի երկու գիրք։ Այժմ մենք նորից ստացանք նրա երկու գրուածները։ «Քանոնիկնգամեակ Մոսկուայի իրաւաբանական ընկերութեան» և «Դիւրատար Մատենագարան»։ Այդ վերջին գրքոյկը մանուանդ, շատ հետաքրքիր է և ուսանելի։ Նա, պարունակելով ընդամենը 166 երես, բաղկացած է 12 յօդուածներից այլ և այլ հարցերի մասին, որոնք կրում են բուն հրապարակագրական բնաւորութիւն, և մեծ յաջողութեամբ են կարգացվում։ Գրքոյկի գինը 1 բուբլի է։ Բացի սրանից Պ. Զանչեան շարունակում է գրել և լրագիրներում։ այս օրերս Ռուսէ Վեդոմոստ լրագրի նո. 73ի մէջ նրա զետեղած «Բիլվակո և Մոսքովսքիա Վեդոմոստի» վերնագրով յօդուածը իր վրա ընթերցող հասարակութեան ուշադրութիւն է դարձրել։ դա մի գեղեցիկ և սուր գրուածք է, որ արժէ կարդալ։ Պ. Զանչեան յայտնի է ռուս իրաւաբանների մէջ, որպէս «դատաստանական կանոնագրութեան» ամենաջերմ պաշտպան։

—Մեզ գրում են հետեւեալը։ «Ընթերցող հասարակութեանը արդէն յայտնի է, որ բագուաբնակ Բուգաղեան եղբայրները։ 1888 թ., նուիրելով 10 հազար բուբլի Սաղիանի վանքում դպրոց բանալու նպատակով, նոյն թուին դպրոցը բացվեց և կառավարվում է յիշեալ գումարի տոկոսներով։ նոյն եղբայրները նուիրած են 500 ր. այս վանքի շինութեանը, ինչպէս երեւում է եկեղեցու հարաւային պատի արձանագրութիւնից։ Պարոնները չմոռացան իրանց անունները գրել տալու վանքի նոր սենեակների շինութեան մասին նուիրատու անձանց ցուցակում։ Ապալսելով վանքում ջրի գալի պակասութիւնը, խոստացան մի աղբիւր հանել տալ, որի գործը անցեալ աշնան սկսվեց, բայց արգելքների հանդիպելով, գործը յետաձգվեց այս տարուան։ Բացի սրանից յիշեալ եղբայրները նուիրած են վանքին 12 երկաթեայ մահճակալներ իրանց դօշակներով։ Վերջապէս Բուգաղեան վանքական դպրոցում ստացվում են երեք հատ հայոց լրագիրներ, որ նուիրում են վանքին յիշեալ եղբայրները։

—Իտալական թագաժառանգը, որը ճանապարհորդում է արեւելքում գուցա դը Գոլէցոի անունով, հասել է արդէն Կովկաս։ Այսուհետեւ նորին բարձրութիւնը ուղեւորվում է Անդրկասպեան երկիրը եւ ապա այնտեղից վերադառնալով՝ կ'ուղեւորվի, ինչպէս լսվում է, Արարատ-Կովկաս և կայցելէ Երեւան և Էջմիածին։

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐԱՊՕԼԻՍ։ — Մեզանում յայտնի Զիթողցեանների որդին՝ Պ. Պողոսը նորերումս Եւրոպայից վերադառնալով հայրենիք կաշի գործարան և գարեջրի գործարան բանալու ձեռնարկած է։ Պ. Զիթողցեանի ձեռնարկութիւնը որպէս անդրանիկ գործ սկզբում, երեւի, կը պահանջի տոկունութիւն և մեծ զոհ։ սակայն այդ շահաւէտ արդիւնարերութիւնը, մեր կարծիքով, կը յաջողուի տալով մեծամեծ օգուտներ ինչպէս տեղացի ժողովուրդին, այնպէս էլ իրեն Պ. Զ.-ին։

Ցանկանալով կատարեալ յաջողութիւն պիտի աւելացնենք, որ Պ. Զիթողցեանը այնպիսի դրամատէրերից է, որ միշտ աշխատել է թէ իր ձեռնարկութիւններով և թէ նուիրաբերութիւններով օգնել իրեն շրջապատող հասարակութեան։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻՑ մեզ հաղորդում են, որ Պ. Մ. Վարդիկեանցը երկու անգամ քննութիւն տալուց յետոյ մտել է տեղի բարձրագոյն երաժշտական ուսումնարանը։ նրան ընդունել են պետական հաշուով։ Պրոֆիսսոր Դարէլը, որի մօտ աշակերտում է Պ. Մ. Վարդիկեանը, յայտնել է, որ Մ. Վարդիկեանը կարող է լաւ ապագայ ունենալ։ (Մշակ)

ՄԻ ՔԱՆԻ ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆՔ

Առ Հոդէ Ամսօրեայ։— Սոյն հանգիսին ըստ ամենայնի օգտակար, գիտական և լուրջ հրատարակութիւն մը լինելը հաստատելով հանդերձ՝ ներելի է արդեօք խնդրել ի պատուարժան հարց Մխիթարեանց Վիեննայի որ՝ ինչպէս գարուս ոգւոյն և ազգին ներկայ զգացմանց հետեւելով՝ թողած են իրենց առաջին կրօնաժաւալգրական ուղղութիւնը և բանասիրականաւ կ'զբաղին, նոյն բանասիրականաց մէջ մերթ յայտնի, մերթ թաքուն նախնի ոգին յիշեցնել տուող ձեռնարկներէ զգուշանան։ Իրենք քաջ գիտեն թէ այժմ Լուսաւորչական Հայք չեն այն վիճակին մէջ յորում Վենետիկն և Վիեննայն եղած ամեն ազգային և պատմական առարկութիւնք և տեսութիւնք՝ առանց քննադատութեան՝ իրր պատգամ ընդունուէին։ Կար յիրաւի ժամանակ մը ուր պատմութիւնը կարելի եղած է խեղաթիւրել անպատիժ։ Թող իրենց օրինակ ըլլայ պատուական Հայր Ղեւոնդն Ալիշան որ իւր վերջին երկերուն մէջ քաջութիւն ունեցած է աւելի պատմական ճշմարտութեան հետեւելու քան թէ կուսակցական և դաւանակցական անձուկ ոգւոյ մը։ Տեղի ունիմք կարծելու թէ Ամսօրեայ հանդիսի բաժանորդաց մեծագոյն մասը Լուսաւորչականք են, և եթէ Ռուսաստանի Հայոցմէ ազնուասիրտ անձինք ոմանք ազգային դպրոցներու կը նուիրեն սոյն հանդէսէն, կարծեմ բնաւ չեն կասկածիր և չեն յուսար որ դոցա միջոցաւ և այս կամ՝ այն պատրուակին ներքեւ սքօղնալ Հռովմէականութիւն քարոզուի հայ դպրոցականաց։ Ես հարկ չեմ համարիր քննել ատ թէ իրօք Յակոբ Դ. կաթողիկոս, որ Բերայի գերեզմանատունը թաղուած կայ, [illegible] (պապականութիւն ըսել կ'ուզէ) ընդունած է մահուանէն առաջ (ինչպէս կը պնդէ Հոդէ., թիւ 12,1887) եւ թէ ի՞նչ կ'արժէ այսպիսի կէսերու մէջ Զամչեանին վկայութիւնը, որոյ Աւետիք Պատրիարքի մասին ալ ըսածներուն ի՞նչ աստիճան ըստոյգ ըլլալը դեռ շատ տարի չկայ յայտնի եղաւ, այն Զամչեանին որոյ պատմութիւնը որպիսի՞ ճնչմանց տակ գրուած ըլլալն ալ գաղտնիք մը չէ բանասիրաց։ Նոյնպէս չեմ ուզեր քննադատել ատ մեր կաթողիկոսաց միոյն կամ ոմանց Հռովմայ Պապին՝ իրենց կենդանագրաց մէջ տուած՝ պատուոյ մականուններուն (Հ. Ա. թիւ 6, 1888) կաբեւորութիւնը կամ նշանակութիւնն, ո՛չ ալ ազգային պատմութեան անաչառ տեսակէտով դատել թէ Գրիգոր Ասուարգեցին արժանի՞ է այն մեծամեծ գովասանութեանց զորս կը շռայլէ նմա Հոդէ. Ամսօրեայ (թիւ 3, 1890) որովհետեւ եկեղեցական կուսակից և ջանագիր եղած է։ Այլ ոա միայն կը յիշեցնեմք վերապատուելի հարց որ երբ Հռովմայ քահանայապետաց այնքան ազդու եւ զօրաւոր եղած ժամանակ, երբ կիլիկիոյ լատինացեղ կամ լատինամոլ թագաւորաց ոմանց ինչպէս և մէկ քանի կաթողիկոսաց իսկ հաւանութիւնը և ճնշումը նաեւ քաղաքական ակնկալութիւնք ունէին իրենց տառար, չը մնան Հայք (ըսել կ'ուզեմ ազգին բառաւոր մեծամասնութիւնը) ի փարան Հռովմայ, տգայութիւն չէ՞ յուսալ կամ մտքէ իսկ անցուցնել թէ, այժմ որ թէ՛ ազգին և թէ պապութեան հանգամանքներն այնքան փոխուած են, պիտի կրնայ ըլլալ այդ բանը։ Ուստի բարեկամաբար դիտել կուտամք թէ Ամսօրեայի այսպիսի հրատարակութիւնք թէ և ո՛չ յաճախ պատահին, ոչ այլ բանի կրնան ծառայել, բայց միայն իւր ընթերցողաց և բաժանորդաց լուսաւորչական մեծամասնութեան զգացմունքը վիրաւորել, սոցա սէրն ու համակրանքը իրմէ ուծացնել։

* *

Առ Պ. Դ. Պ-ղ-ոյ-ն։- Ինչպէս Հայերէն թատերգութեան ձեռնարկողք այս ձեւու կը դանդաղէին ազգայնոց իրր թէ անտարբերութենէն, մինչդեռ իրենք ամենաոչինչ կամ ցնդած փնդած խազերով կ'ուզէին ժողովուրդը դրաւել, այսպէս ալ հայ հեղինակք կամ հրատարակիչք, երբ յաճախ կը դանդաղին թէ քիչ կը ծախսուին կամ կը կարդացուին հայերէն գրքեր, պէտք է խորհին միանգամայն թէ իրենք ալ հրապարակին վրայ կը նետուին չատ անգամ գործերնին՝ առանց հարկ եղած ուշադրութիւնը նուիրելու անոր, որով լուրջ մարդիկ ալ այսպիսի հայերէն հրատարակութեանց կարեւորութիւն չեն տար և չեն կարդար։ Օրինակի համար՝ դիպուածով բացի անցեալ օր Արամեան ընդարձակ Օրացոյցին այն մասը ուր ազգային աստիճանաւորք դասակարգուած են։ Եւ զարմանօք տեսայ որ Պ. Պաղատաղեան անուշադրութեամբ աստիճանի անակնկալ բարձրացումներ շնորհած է անդ պաշտօնատարաց ոմանց։

Այսպէս չենք գիտեր ուստի՞ց ըստուգած է թէ Ստեփան էֆ. Գարագաշ Ուլայի առաջին աստիճանն ունի, մինչդեռ իսկապէս սոյն անձն այդ աստիճանէն երկու աստիճան վար դասակարգին կը վերաբերի։ Նոյնպէս Թովմաս էֆ. Խորասանճեան, նախագահ Առեւտրական Բ. դատարանի, բարձրացած է Ուլայի Բ. աստիճանի, մինչդեռ ըստ պաշտօնական տարեցոյցին լոկ Սանիկ Սանիսի է, այն է երկու աստիճան վար։ Պետրոս էֆ. Քէրեստէճեան անշուշտ զարմացած պիտի ըլլայ տեսնելով թէ օրացոյցն առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշանաւ պատուած է զինքը, մինչդեռ ըստ Սանամէի Դ. կարգի Օսմանիէ միայն ունի։ Թողունք վրիպակները (Շիրինեան փոխանակ Շիմշիրեանի)։ Կարծեմք թէ այսպիսի բաներ հրատարակող մը կա՛մ պաշտօնական և ստոյգ աղբիւրներու պէտք է դիմէ և կամ ձեռնասահ մնայ։ Նոյնպէս եւրոպական դրամց ցուցակին մէջի զուր փնտռեցի գերմանական մարքը, որ այսօրուայ ընթացիկ դրամն է բովանդակ Գերմանիոյ մէջ և բնաւ յիշատակութիւն չդտայ, հաւանականաբար անոր համար որ նոյն դրամց ցանկը պատրաստուած է թերեւս նոյն իսկ հանդուցեալ Պ. Ճանիկ Արամեանէն այն ժամանակ որ դեռ մարքն հնարուած չէր և անկից ի վեր նոյնութեամբ կ'օրինակէ զայն արդի հրատարակիչը՝ թէեւ մարքին հրապարակ եկնելը բաւական տարիներ կայ։ Սա ալ չը մոռնանք յիշել թէ սոյն օրացոյցին վիճակագրական սոյնպիսի սխալք չատ տարիներէ ի վեր կը քննադատուին, բայց բարեփոխում մը չտեսնուիր։ Արդեօք բուն օրացոյցին մէջ ո՞րքան սխալներ կան։ ականջը խօսի Տէր Երեմիային որուն վախճանելովը օրացուցի հեղինակք սխալացոյցներէ ազատեցան։ Բարեկամս մէկը անցեալները կը ցուցնէր ինձ Երուսաղեմայ օրացոյցն որ Վարդանանց տօնին օրը կիւրակէ չէ նշանակած, մինչդեռ Պոլսոյ Օրացոյցը խաչանիշ դրած են զայն։ Զարմանալի վիճա՛կ մեր վիճակը։— Ինչպէս հրատարակիչք՝ հոդէ բերան դէպ ընելով՝ բան մըն է հրապարակ կը նետեն, առանց դրագաւութենէ վախ ունենալու, կրօնական իշխանութիւնք իւրաքանչիւր իւր խելքին փչածը կ'ընէ՝ առանց բարձրագոյն և ձեռնէտ իշխանութեան մը քննդրելին և քննադատութեանը ենթարկուելու։ մին կիրակի տօնել կը հրամայէ, միւսը ոչ։ մին Այոր դա նշանակել կուտայ, միւսը ոչ։

ԳՐԱԿՐԿԻՏՆ

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ

Ի ՊԷՏՍ ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆ

Պ. Դ. Կ. Ոսկերչեան յիշեալ Ապրիլ 19 թուոյն մէջ յօդուած մը հրատարակելով, յետ գովելոյ ստորագրելոյս նոյն թերթին մէջ պարբերաբար երեւցող առողջաբանական գրութիւնները, կը յանձնարարէ որ երբեմն դեղ ու դարման ալ ցուցնել չմոռնանք, վասն զի գաւառաց մէջ շատ տեղ բժիշկ չգտնուելուն, անոնք մեծապէս օգտակար կրնան հանդիսանալ։

Իրաւունք ունի Պ. Դ. Կ. Ոսկերչեան, սակայն մեր նպատակ աւելի առողջաբանութեան սկզբունքներ տարածել է մեր ժողովրդեան մէջ, քան թէ գործնական բժշկութիւն ընել որ կրնայ իւր վնասներն ունենալ հանդերձ իւր օգուտներով։ Մերթ ընդ մերթ գործնական բժշկութեան վերաբերեալ յօդուածներ գրած ենք արդէն այս սիւնակաց մէջ։ սակայն այնպիսի հիւանդութիւններ կան որոնց համար դեղ ու դարման գրելը կրնայ վտանգաւոր իսկ լինիլ։ Օրինակի համար, ֆիզիոլոգն որուն համար յատկապէս կը գրէ Պ. Ոսկերչեան, ունի սքանչելի դեղ մը որ բժշկի մը ձեռքը կրնայ հրաշք գործել, այն է ՀՈՒՆԷՔԷՆ կոչուած նորելուկ դեղը։ սակայն որովհետեւ ազդու դեղ մ'է այն, կրնա՞նք գաւառացի կամ պոլսեցի ռամիկ մարդուն ըսել թէ կրամ մը կամ երկու կրամ անթիթերին ա՛ռ, կի՛ր ու կ'ազէկնաս։ Վասն որոյ տամենալու խրատը զոր կրնանք տալ ժողովրդեան, սա է, անմիջապէս բժշկական խնամոց դիմեցէք, եթէ կ'ուզէք ազատ եւ ապահով կերպով զերծանիլ։

Սակայն եդեսիոյ պէս կարգ մը քաղաքներու մէջ կ'երեւի թէ բժիշկ չկայ։ յանցանքը որո՞ւ է։ Իրաւ, կան բժիշկներ որոնք Կ. Պոլսոյ մէջ թափառելու [illegible] ներն երթալէ նախամեծար կը համարին, սակայն գաւառացիք ալ իրենց կողմէ գոհողութիւն ընել բնաւ չեն ուզեր։ Ես կը ճանչնամ գաւառացոյց մէջ դիւրակեաց մարդիկ որոնք ծանր հիւանդութեան մը միջոցին մինչեւ 50 ոսկի գրամ տալով մեծ քաղաքներէ բժիշկ տարած են, սակայն երբ տարեկան 5 ոսկի բաժանորդագրութեամբ մնայուն բժիշկ մը պահելու առաջարկութիւն մը եղած է, ասէլ մերժած են։ Եւրոպայի մէջ ամենէն փոքրիկ նահանգներն իսկ շնորհքով բժիշկներ ունին, սակայն կ'աշխատին գոհացնելու որ չփախցուցնեն։ Մեր մէջ այնպէս չէ։ Երբեմն մը 6—7 տարի կենդանի մաշեցնելէն, հոգւով եւ մարմնով վատակելէն ետք, կը պահանջենք որ ջորիի մը համեմն կամ գաղթականի կառքի մը վրայ 8—10—15 օր դժոխոյին ճանապարհորդութիւն մը ընէ բաղդ փնտռելու համար։ Բաղդամէ՞ր է այդ։

* *

Ինչ որ է, մենք այդ կէտը թողունք խորհիլ գաւառացոյց, և բան իւրեանց փափաքին, դանք այժմ գործնական բժշկութեան դասեր տալ անոնց երբեմնակի։

Ագէթափութիւնը (բ-ոբէ էոբ-ը-ը) այնպիսի հիւանդութիւն մ'է, որ յաճախ առողջութեան յարգը բնաւ չդիտնալէն առաջ կուգայ։ Յաճախ ըսինք, որովհետեւ ոմանց քով այնպիսի յարմարութիւն կամ պատրաստութիւն մը կայ որ, ամենափոքր ճիգ մը կրնայ ագէթափութեան պատճառ լինիլ։

Այս հիւանդութիւնը խիստ շատ տարածուած է մեր մէջ, եւ ճիշդ մեր վարած հմուլի կեանքին հետեւանքն է, կը բնայ ըսուիլ Շատեր առանց ստիպողական պէտք ունենալու ծանր բաներ վերցունել ուզելով իրենց ագէթափութեան պատճառ եղած են։ Սակայն այս հիւանդութիւն ինքնին փոխանգաւոր չէ այնչափ որչափ որ անոր դարմանի մասին մեր ցուցուցած անհոգութիւնը կամ անգիտութիւնը, որով տեղէն եկած ազեաց վերատին որովայնի մէջ մնալ անհնար կ'ըլլայ ըսէլ։

Ես տեսած եմ այնպիսի մարդիկ որոնք քանի մը ամիսներէ, շրսեմ տարիներէ հետէ, ագէթափութեան ենթակայ են, եւ դեռ կապ մը դրած չեն որպէս զի ազիքը տեղէն չելլայ։

Տեսած եմ այնպիսիներ ալ որոնք նոր կապի մը համար մէկ երկու մէհիտ տալը չհայլութիւն համարելով, մնացած, հնոտած կապ մը տարիներով կը գործածեն, որ սակայն աւելորդ բեռ մը ըլլալէ տարբեր յատկութիւն մը չունի։

Սակայն գիտէ՞ք, ո՛րչափ մարդիկ ագէթափութեան պատճառաւ կը մեռնին։ Ես շատերը կը ճանչնամ որ այսպիսի անզգուշութեանց պատճառաւ ազիքը ոտրո՛ւին մէջ իյնալով, վերստին տեղաւորել անհնար եղած է և փիրաբուժական գործողութիւն կատարուելով մեռած են։

Դեռ տասն եւ հինգ օր առաջ Գումգարաբցի երիտասարդ մը մազապուր ճոզոպրեցաւ այսպիսի վտանգէ մը։ Թէեւ գտնուեցաւ գիտութեան իշխան (!) մը որ չուզեց ճանչնալ այդ մահաբեր տատանման, սակայն խոշմամիտ եւ լուրջ արուեստաւորաց շնորհիւ ի գժոխս արկաւ սոսկալի ախտը։ Վայ այն հիւանդաց որոնք ագէթափութիւն մը չճանչնալու չափ գիտնական բժշկաց ձեռքը կ'իյնան, որպէս նաեւ Պ. Ոսկերչեանի յիշատակած գրանգէատի համբաւ վայելող գաւառացի բժշկաց։

Եզրակացնելու համար կ'ըսենք թէ 1. ագէթափութիւնը ստէպ չտիպանց ճրագանց հետեւանքն է, 2. կրնայ երբեմն վտանգ, մահ իսկ պատճառել, 3. նախազգուշական միջոցն է գգուշանալ տարապայման ճգնելէ, 4. բուժական միջոցն է կանոնաւոր կապ մը գործածել, զոր գտնէ վեց ամիսը անգամ մը նորոգել, 5. երբոր անսովոր խիթ կամ տեւական պընդութիւն մը երեւան ելլէ, 8—10 տարուի չափ հնգկա-իւղ խմել, կամ լաւ եւս բժշկի դիմել եւ անոր ըսել որ, ինք ագէթափութեան ենթակայ է։

ՏՈՔԹ. Ռ. ՌՈՒԶԷՆՍՈՆ

ՑԱՓՐԻԿԷ

Կը յիշուի թէ Ֆրանսացի գեղագէտ Թրիվիէ անցեալ տարի մէն միայնակ ուղեւորութիւն մը կատարած էր Ափրիկէի մէջ, իր երկրաչափութեամբը կատարելով զայն։ Գեղագէտ Թրիվիէ հաւաքած է մեծամեծ տետրակ մը ծանօթագրութեանց և յիշատակներու, զորս մօտերս պիտի հրատարակէ։ Ֆրանսացի վաճառականք օգտակար տեղեկութիւններ պիտի քաղեն անկից, որովհետեւ երկրամասերն զորս ուրիշ խաղաղասէր պաշտօնն ամէն բանէ առաջ առեւտրական նպատակ մը ունէր։

Հետազոտէ երեւան կը հանեն Ափրիկէի ներքնահողին, այդ աշխարհն որ մինչեւ հիմա բոլորովին անծանօթ էր կամ տարտամ առասպելներով մնայն ծանօթ։ Այդ սա ժողովրդոց տարօրինակ բարքերն, որք բոլորովին նախնական են, ջերմ հետաքրքրութեան առարկայ կը դառնան և մեր երեւակայութիւնը կը գրգռեն։ Ամերիկեան նոր աշխարհին վայրի թագաւորութիւնները՝ քաղաքակրթութեան օրինակներ էին բազդատմամբ Ափրիկէի ներսերու ցեղերուն։ Ադրջրհեղեղեան մարդկութեան նմոյշներ կը գտնուին անդ, բոլորովին նախնական գարուց սովորութիւններ։ Ուստի ոչ միայն վաճառականութիւնն, այլ և մարդաբանութիւնն և ազգագրութիւնը կրնան օգուտ քաղել Թրիվիէ գեղագէտին գիւտերէն։

Տարբերութիւն մը

Գէտք է այսօր Սուտանի շատ ներսերն երթալ։ Սենեկալի Ֆրանսական ստացուածքներէն շատ անդին, գտնելու համար այն անտառման ակն եւրոպական բամբակեղէններուն համար զոր երբեմն ունէին բարբարոս ժողովուրդները։

Առենօք, լեզակի գոյնով բամբակեղէնի ծրարը ընթացիկ դրամի տեղ կը ծառայէր և շատ կը փնտռուէր։ Բայց Սաորին Գետի վաճառականք ահագին մթերքներ քշեցին, և բնիկներն այդ անարգ ապրանքէն նախամեծար համարեցին Սուտանի հաստատուած կերպասները կամ Սէն-Լուսիի կամ Սիէրրա Լէոնէի խանութպաններուն ճարտարարուեստ գոյներով բանուածքները։

Բայց ներսի երկիրներուն մէջ, բամբակեղէնը դեռ շատ կը փնտռուի և Թրիվիէ գեղագէտը ներկայ գտնուած է շատ տարօրինակ սակարկութեան մէջ։

Սուտանցի ցեղապետ մը նաւակի մը մէջ նստած էր, և նաւավարը կը կրէր ապտակ, գոյնը նետած, գոգրելի կերպասէ փաթթոց մը։ Այս փաթթոց ցեղապետին ցանկութիւնը գրգռեց և խնդրեց նաւավարէն որ իրեն տայ զայն։ Նաւավարը չէր ուզեր բաժնուիլ իր քուրձէն։

—Փոխարէն ի՞նչ կուտաս։

—Սա մանկամարդ գերուհին կուտամ։

Ցեղապետը ցոյց տուաւ ծաղկեհատակ հիանալի գերուհի մը։

—Կ'ընդունիմ այդ աղջիկը, բայց քիչ է։

—Երեսին սա արմատենոյ իւղի տիկն ալ տա։

Սակարկութիւնը եղաւ։ Այսպէս, հին կերպասի մը կտորը, Սուտանի ներսերը, մանկամարդ աղջիկ մը աւելի արժէք ունի։

Գիւրութիւնը

Թրիվիէ գեղագէտը կը յայտարարէ թէ Ափրիկէի ներսերը և մինչեւ իսկ Բանկոյի Ֆրանսական ստացուածոց սահմաններուն վրայ, կարելի չէ առեւտուր բնել եթէ մարդ գերի չունենայ վաճառելու կամ իրր վճարում ընդունելու։ Առեւտուրի էական հիմն է այդ։

Գերութիւնը, որ երկրամասերուն անցած բոլոր երկիրներուն մէջ կը գտնուի, բնիկներուն ծուլութեան մէկ բնական հետեւանքն է։ Կենաց պայմանները ըմբռնելու շատ դրական և միանգամայն չատ նոսրանական եղանակ մըն է այդ։ Սեւամորթը անհեթեթ կը գտնէ ապագային այն յարատեւ և խոնջեցուցիչ մտահոգութիւնն որով կը տագնապի Եւրոպային։ Ներկայն կը բաւէ իրեն։ Երջանիկ է եթէ հիւղ մը ունի, մէկ երկու կին, հրացան մը, քանի մը գերի եւ պէտք եղածին չափ մեղր՝ իր ամենդեան քաւարարը պատրաստելու համար։ Իր պերճանքն է միայն ծրար մը կերպաս ունենալ, որ փաթթոցի կամ վերարկուի տեղ պիտի ծառայէ իրեն։ Կեանքն իրեն համար կ'անցնի քունեն, հանգստանան, ձկնորսութեան եւ որսորդութեան մէջտեղ։ Ընտանի աշխատութեանց եւ հարկ եղած մշակութեան համար, կիները եւ գերիները կան։ Քաղաքակրթութեան այս աստիճանին մէջ, ի՞նչպէս երեւակայել ազատ աշխատութիւն։

Մ-ղ-գ-կ-ր-ն-ը

Նմանապէս զարմանալի բան մը չէ եթէ ծուլութեան այդչափ խոշոր մը ունեցող ցեղեր նոյնութեամբ պահած ըլլան մարդակերութեան սովորութիւնը։ Այսօրդութեան արդիւնքը անատոյգ են։ Առկից զատ, որսորդութիւնն ալ աշխատութիւն մըն է։ Ինչո՞ւ համար երկին ետեւէն վազել, երբ մարդ ձեռքին տակ ունի միշտ պատրաստ միս մը, զոր սովորութիւնը կ'երեւցնէ որ շատ ախորժահամ կ'ընծայէ։

Աւետիկ Թրիվիէ գեղագէտ ինչ տեսած է։

Իր երկու աշխիցներուն եւ քանի մը սեւամորթ ծառայներու հետ անտառէ մը կ'անցնէր։ Ճամբէն քանի մը քայլ հեռի, մեծ ազմուկ մը լսեց, վայրի ազաղակներ որք անսահման ուրախութիւն կը յայտնէին։ Ետին դարձու գիտնալու համար այդ պիսի բերկրութեան մը պատճառը։

Տեսաւ սեւամորթներու խումբ մը որք չրջապատած էին մանկամարդ կին մը, որ գիրին տակ էր տղեկ մը և ուրիշ տղու մը ձեռքէն բռնած էր։ Տեղեկութիւն հարցուց և իմացաւ թէ կինն և տղաքը պիտի ուտէին, և այդ էր իրենց ուրախութեան պատճառը։ Այդ քան սեւամորթի տատմքներէն կ'ուսուսուէին ուրախութենէ, երբ կը մտածէին թէ այդ թարմ միսն ինչ հեշտահամ ճաշ կը խոստանար իրենց։ Ընդհակառակն, կինն և տղաքներն երկիւղէ կիսամեռ եղած էին։ Ի գլուխ չարժեալ, Պ. Թրիվիէ հարցուց թէ ի՞նչ գնով կրնար գնել այդ խեղճ զոհերը։ Երեքը մէկէն իրեն տուին քան և հինգ Ֆրանքի համարժէք գումարի մը փոխարէն։ Պ. Թրիվիէ տէր եղաւ իր գերիներուն, և ազատ արձակեց զանոնք երբ հեռացան այդ կայուլլիներէն։ Բայց փատաշ է թէ այդ կանուղ որսը ջերմ մընաց ուրիշ բնիկներու անյոգ ակռայներէն։

Ուրիշ որ մը, գեղագէտն, Ագանիֆորսէն Նիանկուէ գացած առեն, իր նաւակն առաւ սեւամորթի մը որ շատ ուրախ կ'երեւէր։

—Շատ գոհ դէմք մը ունիս, ըսաւ։

—Շատ լաւ ճաշ մը ընելուն համար է։

—Պառաւ տեսնեմ։

—Այս առաւոտ իմ ՀՈՒՆԷՔԻ դաշտս գացած էի այշաստացնելու համար իմ սիրելի

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՒԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԳԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՒՅԹ Անգլ. Ոսկի 1,000,000

"ՖԻՆԻՔՍ"

Հիմնեալ ի Լոնտրն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, ստոկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրերք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 16,000,000 Անգլ. ոսկւոյ դումարն զոր գարդ վճարած է հրդեհի ենթասուց համար։

6

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակաց՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոցս, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կապդադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած ենթաներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. միակ գործակալք ի Պոլիս և ի Շրջակայս
Թիւ 12, Սանտալջը խան, Գալաթիա, Աւստրիական թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԳ եւ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆռանք 8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1889	» 5,604,722
Տարեկան հասոյթ » » »	» 12,773,779

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՐԱՆԿՖՕՐԹՈՒԱԶ

ԾՈՎԱՑԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆռանք 6,250,000 — Պահեստի դրամ ֆռանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ չոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և գրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Սոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆռանք

Լիազօր ներկայացուցիչ Համայն Թուլքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գաբու, Անանիատիս խան։

11

ԾԱՆՕԹ—Ցեառք Ներսէսեան Հայր և Որդի, Ընկերութեանցս Պոլսոյ գրամատեարք, լիակատար ՎԱՐԿ ու ՀՐԱՀԱՆԳ ընդունած են վճարելու անմիջապէս այն ամէն գնաս, որոյ հաշիւը հաստատուած է և վաւերացեալ Ընդհ. Գործակալութենէն։

ՎԵՑ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆՔ ԿԱՏԱՐՈՒԱԾ

ԿԸ ՄՆԱՑ ՏԱԿԱՒԻՆ

ԵՕԹԸ ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ ՇԱՀԵԼԻՔ

ՊԷՎԻԼԱՔՈՒԱ ԼԱ ՄԱՉԱՑԻ

Պարգեւաւոր պարտատոմսերով

Երաշխաւորեալ իտալական պետութեան արժէթղթով որք Աւանդից և Փոխատուութեանց Արքայական Մետուկին յանձնուած են թիւ 2,504 և 14,614 ստացագրերու համաձայն

Այս ՊԱՐԳԵՒԱՒՈՐ ՆՈՐ ՊԱՐՏԱՏՈՄՆԵՐՈՎ Պէվիլաքուա լա Մաչայի վերակազմեալ փոխառութիւն, հաստատուած են Իտալիոյ Ռազմկրթութեան թագաւորին 1883 յուլիս 1 թուակիր հրովարտակով։

Փոխառութիւնք կը բաղկանայ 32,481,900 ֆրանք դրամագլուխ, բաժանեալ 2,452,000 պարտատոմսի։ Զնչելի է 115 վիճակահանութեամբ՝ 1889 մարտ 30էն մինչև 1933 դեկտեմբեր 31։ Այս 115 վիճակահանութեանց մէջ պիտի շահին

25,301 դրամ — 8,209,000 ֆր.

Ակէց հանելով գոյացուած վեց վիճակահանութիւններէ, կը մնայ տակաւին շահելիք 7 միլիոնի պարգեւ։

Իտալական կառավարութիւնը 1888 յուլիս 7 թուակիր նախաբարանի զեկուցագրով հաստատած է Պետական Արժէթղթոց աւանդը, իբր լիուլի բաւական ապահովութիւն համար փոխառութեան գործառնութիւնքը։ Ա. այլ, Ա. ամէնէն և փոխառութեանց Արքայական Լնտուկը ամէն վկայութիւն Իտալիոյ թագաւորութեան Ազգային Պանքային կը յանձնէ այդ արժէթղթոց տակաւ, պարբերաբար վճարումն և արժէթղթոց գլխավճարը ապահովելու համար։

Վերջին վիճակահանութիւնք տեղի ունեցան 1889 դեկտեմբեր 31ին, 500,000 ֆրանքի գլխաւոր պարգեւով մը, և 1890 մարտ 31ին 250,000 ֆրանքի գլխաւոր պարգեւով մը։

ՏԱՐԻՆ ԶՈՐՍ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆՔ

1890ին — 1891ին — 1892ին

Մարտ 19|31ին — Յունիս 18|30ին — Սեպտեմբեր 18|30ին — Դեկտեմբեր 19|31ին

ՊԷՎԻԼԱՔՈՒԱ ԼԱ ՄԱՉԱՑԻ ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԵՐՈՒՆ ԳԻՆՆ Է

1 պարտատոմս 15 ֆրանք—10 պարտատոմս 145 ֆրանք—100 պարտատոմս 1,400 ֆրանք

ՊԷՎԻԼԱՔՈՒԱ ԼԱ ՄԱՉԱՅի պարտատոմսքը ի սուս վճարելի են, հետեւաբար ամէն ժամանակ փոխանցելի են և դիւրաւ կը վճարուին։

ՊԷՎԻԼԱՔՈՒԱ ԼԱ ՄԱՉԱՅի պարտատոմսքը կը կրեն Իտալիոյ Ռազմկրթոյ թագաւորին ստորագրած հրովարտակին պատճէնը, արքայական պատուիրակին ստորագրութիւնը, իտալական կառավարութեան հսկողութեան դրոշմն և վիճակահանութեանց յատկանշեալ։

Վիճակահանութիւնք տեղի կ'ունենան ի Լաէմ, Լիլեամիոյ նախաբարութեան մէջ, Իտալիոյ Ազգային Պանքային խնամքը որ փոխառութեան վարիչ անուանուած է մինչև յվերջ, ի ներկայութեան Արքայական պատուիրակին, որ պաշտօն ունի հսկել փոխառութեան և վիճակահանութեանց ցոյցառնութեանց, յոգուտ արժէտերոց։

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՐԳԵՒՔ

500,000 ֆրանք	250,000 ֆրանք	30,000 ֆրանք
400,000 »	200,000 »	20,000 »
300,000 »	50,000 »	6,000 »

և Նուազ կարեւոր ուրիշ շատ պարգեւք, ընդ ամէնը 25,301 պարգեւք։

Պարգեւով կամ պարզ գլխավճարով չաւած պարտատոմսից վճարումը կը լինի Իտալիոյ Ազգային Պանքային, իւրաքանչիւր վիճակահանութենէն ամիս մը յետոյ։

Ըստ որում արժեթղթոց ամբողջութիւնը 32 000 000 Ֆրանքի դրամագլուխ մը կը ներկայացնէ, եւ պարզեւներուն գումարն ալ 8 միլիոնը կ'անցնի, հետեւաբար շահողու հաւանականութիւնը դի դէմ 1 է։

Արժէթուղթք ինչպէս և վիճակահանութեանց ցուցակք կը գտնուին ԻՍՏԷՐՆ ԷՃԷՆՍԻ, Քարաքէոյ, Տէյիրմէն խան, 14, Կ. Պոլիս։

37 3—16

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԳԱՌԼԸՄԱՆ եւ ԳԼՈՒՄՊԷՐԿԻ

Ղալաթիա Պէօյուք Միլլէթ խան, միջազգային թղթատարատան վրայի յարկը

Այս նշանաւոր գործատունն, որ արժանաւոր համբաւ մի ստացած է ի մէջ, այս ձմրան եղանակին առթիւ իւր վաճառքներու քանակութեան վրայ յաւելում մի կ'ընէ, որ արդէն բազմաթիւ է Ցրտաճակատ, Լնգլիական, Դերմանական եւ Պելճիական բիրքերու զանազան տեսակներ։

Հետեւաբար իւր բուռն գործարանին ապրանքներուն վրայ որ, եթէ օժտի համար ամէն տեսակ ճարմանկներ, բանուած, կիսագլխաց, քալիքս, քորսէ, թաշկինակ, սեղանի պիտոյք, շալակ, շալակներ, սատմանք, ֆլանել կանանց օրիորդաց և փոքր աղջկանց համար զարդագործներ, աւելցած է տարիէ տեսակ ամթիւ նիւթերը բոլորն ալ ընտիր տեսակի։

Հաստաթաղաց զարմանքը կը գրաւէ մանաւանդ այն վարկաւոր և զանազան տեսակ վերարկուներն և ճաքէթներն կանանց տրիոտաց և ազատաց։ որք բոլորն ալ վերջին նորաձեւութեան համամասն ճաշակով ու շքեղութեամբ յարմարեալ են։

Յաւելում մի բրած է նաեւ ազգագրուած զգեստներու պատրաստութեան նորաձեւութեան վրայ որ արդէն տարի է ալիքած, և իւր ընդարձակ արտնեստանոցին շնորհիւ կրնայ կատարելապէս գոհացնել բոլոր իւր յաճախորդները նոյնս ճաշակին ու բազմանոց համեմատ ի գործ դնելով թէ որ տպագրոցքն։ Կը գտնուի նաեւ մինչեւ 16 տարեկան ազգայց համար ամէն տեսակ զգեստներ բոլորովին խիստ չափաւոր գներով։ Կը ծախուին մեծ եւ փոքր քանակութեամբ

ԱՆԿԱՐԵՐՈՒԹԻՒՆ ԶԱՆՑ

101

ԿԵՐԵՒՈՐ ԱԶԳ

ԱՆԱՄՆԱՐՈՅԹՆԵՐՈՒ եւ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՍՏ

ՊՈԿՏԱՆՕՖԻ ԾԻԱԽՏԻ ՀԻՒԹ

ԳՈՐԾԱՐԱՆ Ի ՄՈՍԿՈՒԱ

Նոր դարման ընդդէմ արջառի՝ ինչպէս ձիու, եղջերաւոր անասնոց, ոչխարներու, շուներու մակաբոյծ ճրճիներու։

ԻՐՐ ՀԱՒԱՋՈՒԹԻՒՆ՝ 200 ԼԻ 300 մաս ջրի խառնելէք և դուրսն լուանալէք։

ԻՒՐ ԴԱՄԱՆ՝ 12 ԼԻ 150 մաս ջրի խառնելէք։ Այս չափով կ'սպանին ճճիներն և կ'սպիտցնէ ասնանոց վերջերը։ Ոչխարներն կ'անհետացնէ շուներուն յատուկ հոտն և թանձրոց փնտուրներուն անկումը կ'արգիլէ։ Ոչխարներուն համար՝ կնս քիչը տիւթ 10 լիտր ջուրի մէջ։

ԻՐ ԱՂԲ՝ Լեր ապրը կը գործածուի տունկերուն և պտղատու ծառերուն, կ'սպիտցնէ սիրիներն և թրթուրներն, և հետեւաբար կը դիւրացնէ տունկին ամուր մը։ Լրմամատունկերը 60 ԼԻ 80 մաս ջրի մէջ լուծուած ՊՈԿՏԱՆՕՖԻ ԾԻԱԽՏԻՆ ՀԻՒԹՈՎ, զոր կը մնան ամէն տեսակ հիւանդութեանց և մինչեւ իսկ ՖԻԼՈՔՍԵՐԱՅԻՆ։

Պոկտանոֆի հիւթը Կ, ½ և 1 քիլոյնոց տուփերով կը ծախուի ի Ղալաթիա, Խաւրշուն խան, թիւ 18։

411

Ապահովագիր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՑՈՒԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՈՑԺ

Պետք զանեն Ցերք, երիտասարդք եւ տղայք՝ եթէ միշտ գործածեն Տոքթ. Բիճէպի Ստուցիչ Հիւթը

Այս պատրաստութենէն խառնուած գդալ մը, կամ գաւաթի ջրի մէջ լուծուելով, յառաջ կը բերի սխորժակաշատ և ուստցիչ ըմպելի մը, որ կը գիւրացնէ մարսողութիւն, զարմանալի կերպիւ կ'ամենցնէ մանուկներն և աղտոյ, զորաւոր և հաւժկու կ'ընէ զանոնք։

Ամենայնց համար գործածութեան եղանակ

Տ. Բիճէպի Ստուցիչ Հիւթէն խառնուած գդալ մը, փոքր քանակութեամբ թարմ ջրի հետ կամ կաթի մէջ լուծուելով, յառաջ կը բերէ մանուկն մը որուն վրայ պէտք է ուշադրել 20 տարեկան եղացող ջուր կամ կաթ, հոգ տանելով թաղանթներու մէջեն սր եկայ. կարելի է զայն գործածել նաեւ ծծնայի մէջ։

Անդրաժեշտ գտնուած է այն մայրերուն համար որք քիչ կամ ունին կամ բնաւ չունին

Դեղարանքէն կը խնդրուի լաւ ուշադիր թէ զանկ'ն թէ մեր համար է։

Եթէ կ'ուզէք որ ձեր տղայքներն առողջ և քաջնակամ բլլան, հարցուցէք Տ. Բիճէնի Ստուցիչ Հիւթն որ կը գտնուի գործակալին քով։

ԷՍՊԱՒՆՏ ԴԱՐՈՒԱՆԻ

Պոլսոյ Գալաթիա, Պէյլոսա պահեստանոցին քով թիւ 95 և 97

69

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԴ

Մասնաւոր բաղադրութիւն Սիլանի Պրանդա եղբարց

Մատակարարք Խուալիոյ Արքայական Տան

Ոսկեայ չքադրամ՝ Բարիզի 1889ի Տիեզերական Արուեստահանդիսին մէջ։

Քան տարուան յաջողութիւն Իտալիա, Անգլիոյ, Ի Շրջակայսն, Անգլիոյ և Սպանիոյ —Շարադրամ 1885ի Անվերջոյի, 1884ի Թուրինի, 1883ի Նիսի, 1881ի Միլանի, 1888ի Մելբուրնի և Պրուսիոյ, 1879ի Միանէլի, 1878ի Բարիզի, 1876ի Ֆիլատելֆիոյ, 18 տարի Գիմնոյի մի ջաղդային ցուցահանդէսներուն մէջը։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԴԻ առաջնորդական ամենէն ծանօթ պիտդրն է—Շատ բժիշկներէ կը յանձնարարուի իր զգուշական գործածական մասնաւորին երկիրներու տենդերու, տարափոխիկ հիւանդութեանց և քոլերայի։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԴԻ կը դիւրացնէ մարսողութիւնը, կը հանգստացնէ ծարաւը, կը գրգռէ սխորժակը, կը բուժէ գլխու ցաւը, գլխու պտոյտը, ջղային ցաւն և մեղմամտութիւնը։

Այս ըմպելիքը, բոլոր ծանօթ պիտդրներէն և ամենէն դեղագնոց, կ'առնուի ամէն որ ճաշէն առաջ իրր սխորժարար։ Ճաշէն յետոյ, ապրուստ մարսողական է։ Կարելի է խառնել զայն վերմութի, գինիի, լիմոնի ջրոյ և խաղողի հիւթ։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԴԻՆ, ինչպէս և նոյն տան վերմութը, կը գտնուի գլխաւոր անուշաբարաց, նպաստաւոր առաց և գինեվաճառաց քով։

Թուրքիոյ համար կեդրոնատեղին է ՊՈՆՈՄԻ և ՐԻՔԷՐԻԱ

93

ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

211 · Կ. ՊՈԼԻՍ ՄԱՀՄՈՒՏ ՓԱՇԱ 211

Գտանի ունի ծանուցանել իւր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ, իւր խանութին մէջ կը պատրաստուին թէ՛ արանց և թէ կանանց յատուկ ամէն տեսակ գեղեցիկ կոշիկներ Ֆրանսական նիւթերով և Ֆրանսայէ բերուած վերջին նորաձեւութեանց համապատասխանող օրինակներու համաձայն։

Պատրաստուած կոշիկները հեռուեալ վերջին գներով կը վաճառուին։

Գոթին կալոշ	ղրշ 95	Գալատական կալոշ	ղրշ 45
Գոթին	» 67	Կանանց մուճակ	» 40
Մոկ	» 150	Կանանց սկարբին	» 45
Ակարբին	» 52		

291

HUILE DE FOIE DE MORUE DÉSINFECTÉE de CHEVRIER

ՇԷՎՐԻԷԻ ՄՈՐՈՒ ՁԿԱՆ ԻՒՂ ՋՏՈՒԱԾ

Առաջնակարգ դեղագործ ի Փարիզ, ասպետ Պատուոյ Լեգէոնի, վարձատրեալ Ռ. Կարդի Մէդիտիէոմով, ֆոմանէյ Իզապէլ-լա-Դաթոլիք պատուանշանին։

ՃԵՐՄԱԿ ԵՒ ԹՈՒԼՈ

Մարիւ ձկան իւղը խոցդաղով զանելով, Պ. Շէվրիէ այդ հեղուկին ստացած է ախորժելի համ և հոտ, միանգամայն ազատելով անոր բուժիչ յատկութիւնները։

Այս դիւրին պատրաստուած հնարիչը մեծամեծ վարձատրութիւններ ստացած է, մինչև պատուոյ վիայական։

Ամբողջ ուշադրութիւն կը նախադասեն պոյն ամէն տեսակներէն։

ԵՐԿԱԹԱԼԻՔՆԵՐ

Պ. Շէվրիէ իւր գլուխ կատարելագործած և Խոյնոս տէ ֆիլսով Մարիւ ձկան երկաթախառն իւղը պատրաստելով։ Հասկանալի այս յաջողութեան, իւղը դիւրաւ կը մարսուի և բնաւ այնքան չի ազատեր։ Ուստի նախընտրելի է մեւս բոլոր երկաթախառն պատրաստութիւններէն և յաջողութեամբ կը գործածուի Թոքախտի, Գրանդիլի, վատութեան և Խլրտի համար։ Մանաւանդ կը յարմարի տկարակազմ անձանց։

426

ԱՆԳ. մեծաքանչ, կեդր. դեղատ. Ն. ԹԻՕՏՐԻՏԻՍ, 243, Մեծ փողոց Բերայի. Կ. Պոլիս Միւնոյն դեղատան մէջ կը գտնուի նաեւ Շեվրիէի կազմուած ԳՈԳԱՅԻ ԳԻՆԻ։

VICHY

ՍԷՆԴ-ԼԵՈՐԻ ԱՂԲԻՒՐ

կամ ԼԱՍԳՈ ՍԷՆԴ-ԼԵՈՐ, դեղագործ, Բորդո Լիբրա, Վէյ

Ամենէն թարմն և հեռուներաւոր ամենէն կազդիրն և փոխադրութեան մէջ ամենէն նուազ անպարկեշտն, գերազանց գարման քիդգիմ լեարդի, ստամոքսի և մէջքի հիւանդութեանց, աւազի և լոգանաց։ Գինն է 50 շիշոց օրնաւուկը 20 ֆրանք։ Կեղծերէն զգուշանալու համար, իւրաքանչիւր շիշի պիտակին վրայ փնտուել սա ստորագրութիւնը N. Lachaud M. pharm.

ԿԵՂԵՐ։ ԴԵՂԱՎԱՃԱՌԻ եւ ՀԱՆՐՈՒԱՅԻՆ

4 8 ՋՐԵՐՈՒ Վ.ԱՃԱՌԱԿԱՆՔ 1—12

MERVEILLEUSE DÉCOUVERTE!

Plus d'ASTHME, Plus de SUFFOCATIONS

Les Papiers, les Poudres, les Cigarettes, à base de narcotiques, calment momentanément vos souffrances épouvantables, mais vous tuent sûrement.

ASTHMATIQUES!

Le SEUL CURATIF de l'ASTHME, Le SEUL REMÈDE INOFFENSIF qui GUÉRIT, c'est le

LIQUEUR DE L'ÉTOILE

de Mario LECHAUX, Ph. C.m, 104, r. Ste-Catherine, BORDEAUX

Une intéressante Notice, contenant tous les renseignements sur la guérison et de nombreuses attestations de gens guéris, est envoyée gratis et franco à tous ceux qui la demandent.

DÉTAIL : Dans toutes les bonnes Pharmacies.

ԼՈԶԼԻՐ ԵԱՆՈՒՍ ԴՈՒՆԱՀԱՄ ԱՂԲԻՒՐ

Մ-ԷՐ-ԳԻՆ ԲԵՆԻՆ ՔԼԷՆ ԼՈՒՍԻՆԸ
ԱԲԻՒ Ի ՆԵՐՍԷՍԵՄԻՆ. ԱԲԻՐ ԳՈՒ

Պէտք է վնտռել տիրոջը բուն անունն և ստորագրութիւնն, ի Պուատարէլիք, ԼՈԶԼԻՐ ԵԱՆՈՒՍ։

Կը ծախուի ամէն դեղատանց մէջ։ Թուրքիոյ համար ներկայացուցիչն է Ժ. ՎԻԴԵՈՐ, Ղալաթիա, Իզմիրլի Օղլու խան, 4։

413 6—6

ԽԱՐԻՍԽ

ԿԵՆԱՑ, ԵԿԱՄՏԻՑ ԵՒ ՕԺՏԱՑ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ի ՎԻԵՆՆԱ

Գործողութիւնք 1889 Դեկտ. ամսուն

Այս ամսուան մէջ ստացուած և ստորագրուած են 844 նոր մուրհակներ (բոլիս) որք կը կազմեն ապահովագրեալ դրամագլուխ, Ֆր. 5,417,407·50

Բաժիններու գանձ. » 432,287·03

Վճարելիս մնացուանց առթիւ » 296,100 —

1888 դեկտ. 31ին երաշխաւորեալ հասոյթ, Ֆր. 88,469,460·35

Ամբողջութիւն ապահովագրեալ գումարաց, Ֆր. 434,419,824·71

Վճարեալ գումար » 152,322,584·88

Տեղեկութեանց համար դիմել առ ընդհանուր Գործակատարն Պ. ԼԻՈՆԷԼ ՊՈՆՏԻ։

Թիւնէլի հրապարակ, տուն Մայերի, երկրորդ յարկ։ 27

Ընկերութեան սեպհականաւորն է Պ. Ս. ԱՏԼԷՐ

ՄՈՍ

ՇՈՒԵՆԱՒԱՆԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լէվերթուլ և Մէնչեսթէրէն դէպ Բոստոն

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Փանարաս	4200	Սֆինքս	3000
Ձերու	4000	Ստորգոս	3000
Սամանի	4000	Նէրիթս	3000
Սեսոգրիս	3250	Թիրա	3000
Թիրս	3250	Լոգիս	800
Մակասյա	3250	Ոլինտա	800
Մարիոթիս	3250	Սեսիլ	700

Նեէրէ՝ չոգենաւը, նաւապետ Տրֆիլ, մայիս 1 13ին Լիվերբուլէն ասա կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ. Ուիթոլ խան

ՇԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

181 31, Ճէյմս Սգրիդ Լիվերբուլ։